

TURAI HÍRLAP

KÖZÉLETI LAP

1996/ VII - IX.

TOMPA LÁSZLÓ
NYÁJAS ŐSZ UDVARHELYEN

Még pillangó csapong a gyér,
Sik mezőkön tova -
De már az erdőn ott a dís,
Aranyos, rőt nyoma.

Bizony ez a nyár vége, vagy
Ha tettyik: őszelő,
Mikor már az éjjel néha fagy,
S az aszott fű kinő.

De azért semmi gyász sehol -
Maga az a levél,
Mely pillanatot múltán lebul,
Még napot élvez, él.

Ázért, hogy neki műlni kell,
Nem tükröz lét, igaznyt -
Ha kell: derülten műlik el
Fű pillangó, falomb.

Nekik oly érthető s igaz
A tél is, mint a nyár.
Érzik mind: akárhogy bava,
Az élet meg nem áll.

De nyár és tél, nász, gyászmenet
Mind egy is - mindenik
Képében az időtlen - egy
Teremtés működik.

A mindenségből semmi sem
Vesz el, csak színt cserél,
Míg sűrű színcserében
Önlényegéhez ér.

A barangyót is, mely ma itt
Szívet átjárva szól,
Ha a szív porrá porlad is:
Tovább zengi a por.

Örök világgenebe im
E rím is így vesztül -
S világok végtelenjein
Száll, s zeng időtlenül!
(1921)

TELEFON(tos) 4. oldal	ÁRNYÉKKASTÉLY 5. oldal
AZ ISKOLASZÉK elvárásai 6-8. o.	AUGUSZTUS 20. 9-14. oldal
SZABÓ LÁSZLÓ, Tura új káptánja bemutatkozik 17-18. oldal	KÖLYÖK 19-22. oldal
Esküvőre hívogatunk 23 - 24. oldal	VESZETTSÉG Állatorvosi tanácsok 25.o.

Tájékoztató a képviselő-testület 1996. július 30-i üléséről

A képviselő-testületi ülést Tóth István polgármester nyitotta meg.

I. Beszámoló a Víziközmű Kft. tevékenységéről

A napirendi pont előadója Ritecz György, a Kft. igazgatója volt. Az írásos anyagot a képviselő-testület tagjai időben megkapták. Ritecz György szóbeli kiegészítésében elmondta, hogy az írásos anyagban részletesen taglalták munkájukat, gazdálkodásukat és az üzemeltetés teljes időszakára adtak adatokat. A Kft. nem nyereségérdekelt gazdálkodó szervezet; a társasági szerződés tükrözi, hogy a gazdálkodás nonprofit érdekű. Adózott bevételük 1 mFt felett van. A jelenlegi kintlevőség alig haladja meg az 5 mFt-ot és ez rendkívül jónak mondható. Szigorúan elkezdtek a behajtást. Nem fizetés esetén a fogyasztás korlátozható, ill. megoldható a kizárása a vízfogyasztásból. Turán 19 család kapott - nem fizetés végett - felszólítást, amelyből 3 család már befizette a tartozását. A rendelet értelmében magánszemély kizárható a fogyasztásból. Nem fizetőknél a feltétel, hogy 150 m-en belül közifolyónak kell lenni. A vízfogyasztás csökkentése érdekében sokan talajvizet kutat fúrnak, locsolás céljából. Ezekhez a kutakhoz a jegyző adhat engedélyt. A rétegvíz alá fúrt kúthoz viszont vízügyi engedély szükséges. A jelenlegi vízhozam stabil. Kérése az volt, hogy a vízbázis védelme érdekében a hivatal a továbbiakban is tegyen meg mindent ugyan úgy, mint eddig. A Turán lévő 400-as vezeték fel kellene újítani. Jelenleg három önkormányzat tartozik a Kft.-nek. Ezen tartozás megfizetésétől függ a 400-as vezeték felújításának elkezdése. Tóth István hozzászólásában elmondta, hogy vagyonarányos szavazati jog érvényesítését fogja kezdeményezni, ha az önkormányzatok nem rendezik tartozásukat. Ezzel mintegy a felső Galga-mente kizárását fogja javasolni. A testület a Víziközmű Kft. tevékenységéről szóló tájékoztatót elfogadta.

II. 1996. I. félévi pénzügyi beszámoló

A napirendi pont előadói Tóth István polgármester és Nagyné Seres Terézia pénzügyi csoportvezető voltak. Az írásos anyagot a testület tagjai időben megkapták. Ezzel kapcsolatban Nagyné néhány pontot ismertett. A hozzászólások során Sára Mihály, a Pénzügyi Bizottság elnöke valamint Pásztor László az OKS Bizottság elnöke a bizottságaik nevében elfogadásra ajánlották a beszámolót. Tóth István polgármester elmondta, hogy az I. félév eredménytelenségét mutatja, hogy a felvett 6 mFt-os hitel elfogyott. A 2 mFt, mely jelenleg megvan, az intézmények üzemeltetésére havi szinten kevés. Összel, ha megemelkednek az energiaárak, működésüképtelenné válhatunk. Az intézmények átvilágítását megrendelték a könyvvizsgálóktól. A vizsgálat eredménye fogja meghatározni a szigorító intézkedéseket. A jövő év még szorosabbnak ígérkezik. Az ÖNHKI pályázat megalapozott volt, mégsem kapta meg az önkormányzat. Ahhoz, hogy hitelkamatot ne kelljen fizetni, mielőbb törleszteni kell a hitelt. Minden intézményben meg kell szigorítani a gazdálkodást. A problémákat összességében nézik, nem arra gondolnak, hogy bezárják valamelyik intézményt. A képviselő-testület az 1996. évi I. félévi beszámolót elfogadta.

III. Az egészségügy helyzete, a szociális ellátások továbbfejlesztése

A napirendi pont előadói Borsósné dr. Vészi Zsuzsanna és Homolyáné Kiss Margit igazgatási csoportvezető voltak.

Dr. Vészi Zsuzsanna hangsúlyozta, hogy legfontosabbnak a megelőzést és a szűrést tartja. Ezen feladatokat azonban a TB nem finanszírozza. Az egészségügy területén csak kismértékű fejlődés mutatkozik. A fizioterápia kérdésével kapcsolatban elmondta, hogy a kezeléshez a szellemi tőke azaz a képzett asszisztencia megvan, de helyiség, egyéb felszereltség és egy reumatológus is kellene hozzá. Ezek függvényében adják meg az engedélyt a működésre. A kórházi ágyak számának csökkentése vonja maga után a háziápolás mielőbbi megkezdésének szükségességét. Ennek finanszírozását a TB már felvállalja, a beteg két óras ápolást fizetne. A háziápolást csoportban lehet elképzelni egy főiskolát végzett ápoló vezetéseivel. Ez a tevékenység a háziorvosi szolgálatától független. Az idei nyáron Turáról nem adott be senki ill. semmilyen csoport erre vonatkozóan pályázatot a Népjóléti Közlönyben megjelent kiírásra. Jelenleg még nem tudni, hogy helyben tudna-e szerveződni egy szakképzett csoport. Továbbiakban Vészi doktor elmondta, hogy a májbetegség, az allergiás betegség, a szív- és érrendszeri betegségek sajnos népbetegséggé váltak. Az alkoholizmus okozta májbetegség csökkentése társadalmi feladat.

Tóth István polgármester elmondta, hogy dr. Basa Antal tartja a kapcsolatot a központi ügyelőkkel. A védőnők szakmailag Gödöllőhöz, munkajogilag a helyi polgármesteri hivatalhoz tartoznak.

A napirendi pont folytatója Homolyáné Kiss Margit volt. Elmondta, hogy a szociális ellátások továbbfejlesztését pénz nélkül nem lehet kezdeményezni. Az anyagot tárgyalta az OKS és a Szociális és Egészségügyi Bizottság is. Mindkettő fontosnak tartotta az étkeztetés megoldását és az "idősek klubja" létrehozását, mely 1997. év végéig kötelező feladatként jelentkezik. Folytatta, hogy jó a kapcsolatuk a Karitással. A gyermekvédelmi felelősöktől is kapnak segítséget, jelzik a rászorult családokat. A tankönyvszegélyezéssel kapcsolatban javasolta az állami támogatást, a 699 eFt-ot átadni az iskolának. Ebből a pénzből az egy főre jutó 900 Ft-ot ott az iskolában lehessen kérni. A hivatal 806 eFt támogatást nyert pályázaton. Javasolta, az önkormányzat támogatásként adjon pénzt az iskolának, amely abból egy alapot képezne könyvvásárlásra. Ezekből a könyvekből oldhatnák meg a rászorult gyerekek tankönyvellátását. A képviselő-testület a beszámolót elfogadta.

IV. Telefonhálózat építésének problémái

A napirendi pont előadói Peja Tamás és Oroszlán László területi felelősök voltak. Tóth István polgármester tájékoztatta a képviselő-testületet arról, hogy a területi felelősök azért kaptak meghívást a testületi ülésre, mert a térség telefonfejlesztésével kapcsolatban a DIGITEL 2002 Rt. megkezdte a hálózatfejlesztéseket. A tervezés során azonban kiderült, hogy a korábbi teljes alépitményes hálózat helyett a tervezet kb. 50-50 %-os alépitményi és lévkábeles hálózati kiépítést tartalmaz. A testületi tagok hozzászólásaiban elhangzott, hogy a lévkábeles megoldás később üzemeltetési gondokba ütközhet. Megállapodás szerint az előzőekben földkábeles építés volt ígéve, így csak a kritikus helyeken tarják indokoltan a lévkábeles megoldást. Kiemelték, hogy az ígéretekkel eltérően a tervek nem kerültek a község műszaki csoportjához egyeztetés céljából. Kérdésként vetődött fel, hogy a hálózat megépülése után hányszorosára emelkednek a díjak. Peja Tamás kérdésekre és a felmerülő problémákra adott válaszaiban elmondta, hogy a lévkábeles megoldás közel fele költségű, mint a földkábeles, továbbá több olyan terület van, ahol nem alkalmazható a földkábel (Tabán út, Hatvani út). A lég- ill. a földvezeték szolgáltatása között nincs különbség. A

rézvezetéknek teljesen mindegy, hogy földben vagy oszlopon megy, ugyanazokat tudja mindkettő. Ha természeti csapás által rongálódik meg a vezeték, a társaság vállalja a költségeket. A telefonszolgáltatás díját, a beszélgetési és bekötési díjakat a minisztérium állapítja meg. Sikeres tárgyalási eredmények esetén a munkálatokat augusztus közepétől elkezdik.

V. TIGÁZ részvények értékesítési szerződése

A napirendi pont előadója Tóth István polgármester volt, aki szóbeli tájékoztatójában elmondta, hogy az önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvényt módosító 1995. évi LXX. törvény értelmében hét megyére kiterjedő önkormányzatok - többek között TURA Nagyközségi Önkormányzata - tulajdonában áll a Tiszántúli Gázszolgáltató Rt. jegyzett tőkéjének 40 %-a. A részvények értékesítésére vonatkozóan három ajánlat érkezett, melyet a testület tagjai kézhez kaptak. Ezek közül a testület határozatban járult hozzá a TIGÁZ részvények és a gázközművagyon értékesítése céljából az EPIC tanácsadó szervezet önkormányzat által történő megbízásához.

VI. Telekügyek

VII. Közigazgatási Hivatal törvényességi észrevételei

A napirendi pont előadója Vadász György jegyző volt, aki elmondta, hogy a Pest Megyei Közigazgatási Hivatal törvényességi ellenőrzését elvégezte és a következő észrevételeket tette. A köztisztviselők illetmény alapját január 1-től a képviselő-testület visszamenőleges hatállyal 20 eFt-ban állapította meg. A köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény 42. § (3) bekezdése értelmében az önkormányzat képviselő-testülete az illetményalapot évenkénti rendeletében köteles megállapítani. Kérte a jegyző, hogy az előterjesztés alapján a képviselő-testület hozza meg rendeletét és vonja vissza törvényesítő határozatát.

10/ 1996. sz. rendelet
a köztisztviselői illetményalap megemeléséről

1. § A Képviselő-testület a 16/ 1993. sz. önkormányzati rendelet 6.0 (I) bekezdését az alábbiak szerint módosítja: Az illetményalap az adott évben az Országgyűlés által, a költségvetési törvényben meghatározott illetményalap, 1996. január 1-től 20.000 Ft.

2. § Ez a rendelet kihirdetése napján lép hatályba, az 1. §-ának rendelkezését 1996. január 1-től kell alkalmazni.

Ugyancsak törvényességi észrevételeket tettek a képviselő-testület 12/ 1995. sz. rendeletével elfogadott Szervezeti és Működési Szabályzatra vonatkozóan. A testület az alábbi rendeletet alkotta:

11/ 1996. sz. rendelet:

Az Önkormányzati Képviselő-testület a mellékletben csatolt Tura Nagyközség Önkormányzatának 11/ 1996. sz. rendeletét - a Szervezeti és Működési Szabályzatról szóló 3/ 1996. sz. rendelet módosításáról - elfogadja és rendeletté nyilvánítja.

VIII. 104/ 1996. sz. határozat

Tura Nagyközség Önkormányzatának Képviselő-testülete, a csatoma beruházás befejezéséhez szükséges hitelfelvétel céljából, hozzájárul, hogy a tulajdonában lévő 127.361.640 Ft értékű ingatlanaira az ingatlan-nyilvántartásban jelzálogot jegyezzenek be.

IX. 105/ 1996. sz. határozat

Az Önkormányzati Képviselő-testület az Iskolaszékbe delegált - előzőekben megválasztott - személyeket: (Kuti József, Sára József, Diós Csaba) továbbra is felkéri, hogy képviseljék az önkormányzatot az Iskolaszék ülésein, 1998. szeptember 1-ig.

X. Új gyógyszerár nyitására hozzájárulás

A napirendi pont előadója Tóth István polgármester volt, aki szóbeli előterjesztésében elmondta, hogy Szilágyi Istvánné (Tabán út 44. sz. alatti lakos) újból kéri az Önkormányzat hozzájárulását az új gyógyszerár üzemeltetéséhez, melyet a falu központjában szeretne megnyitni. A polgármester úr véleményében elmondta, hogy a falu ellátatlan területére, a számboki részre kellene gyógyszerár. Dolányi Mihály alpolgármester a napirendi ponttal kapcsolatban közölte, hogy az elmúlt évben Szilágyi Istvánné elmondta, hogy kiköltözik a szolgálati lakásból, ha az önkormányzat megadja a gyógyszerár nyitására a támogató javaslatot. A testület 6 igen szavazattal, 4 ellenszavazattal, 2 tartózkodással az alábbi határozatot hozta:

106/ 1996. sz. határozat

Tura Nagyközség Önkormányzati Képviselő-testülete - Szilágyi Istvánné Tura, Tabán út 44. sz. alatti lakos által - második gyógyszerár nyitásával, a lakosság jobb ellátása érdekében egyetért.

XI. Kötelező óraszám bevezetése az általános iskolánál

A napirendi pont előadója Tóth István polgármester volt, aki tájékoztatta a képviselő-testületet, hogy a könyv- vizsgálok az iskolánál, az óvodánál, ill. a szociális otthonnál végzett ellenőrzésről részjelentésüket elkészítették. Egyik intézményben sem javasolják a létszám csökkentését, mivel a folyamatban lévő közoktatási törvény módosítása után lehet csak felelősen dönteni ebben a kérdésben. Az óvodák működésénél nagyobb összegű megtakarítási lehetőség nincs. Az iskolánál azonban a túlóradíjak összegét indokolatlanul magasnak tartják, ezt csökkenteni kell. A tantárgyfelosztást nem találták alkalmasnak a feladat ellátására. Fokozott figyelmet javasolnak fordítani a szakos összetételre is. Az eszközgazdálkodás, bérleggazdálkodás vizsgálata még folyamatban van, így erről később adnak jelentést. A szoc. otthonnál a költségvetés tervezése és végrehajtása megfelel az előírásoknak. Az intézmény gazdálkodására az ésszerűség jellemző.

Az önkormányzat hatáskörébe tartozik az új kötelező óraszámok bevezetési idejének meghatározása. Nagyon nagy veszély még incs, létszámleépítést nem kell eszközölni. A testületnek döntenie kell az 1993. évi LXXIX tv. módosítására kiadott 1996. LXII. tv. alapján a kötelező óraszám bevezetéséről. A törvény lehetőséget adott 1996. szeptember 1-től, 1997. február 1-től, vagy 1997. szeptember 1-től a bevezetésére.

A hozzászólások során Kardoss Imre a kötelező óraszám bevezetését 1997. szeptember 1-től javasolta. Dolányi Mihály alpolgármester elmondta, hogy a törvényi szabályozást be kell tartani. Felelősséggel, együtt gondolkodva kell dönteni. Szem előtt kel tartani, hogy a tőketartozást is vissza kell fizetni, muszáj megszorításokat eszközölni.

A képviselő-testület 7 igen szavazattal, 3 ellenszavazattal, 2 tartózkodással az alábbi határozatot hozta:

107/ 1996. sz. határozat:

A Képviselő-testület - az 1993. évi LXXIX tv. módosítására kiadott 1996. évi LXII. tv. alapján - az Általános Iskolánál az új kötelező óraszámot 1996. szeptember 1-től vezeti be.

T U R A TELEFONKÖZELBEN !

- A lakosság örömmel vette hírét, majd rövid időn belül tanújelét, hogy a gyakorlatban is megkezdődött a telefonhálózat kiépítése a községünkben és a környékünkön, azaz az ún. gödöllői és váci primer körzetben. Polgármester úr! Mít tudna erről mondani az olvasóknak?

- Valóban így van. Szeptember 30-án történt meg a gödöllői központ beüzemelése, így lehetővé vált a környék településeinek a rácsatlakozása. Pécelen, Isaszegen, Kerepesen, Nagytarcsán, Fótton, Zsámbokon, Vácszentlászlón, Valkón megindult a fejlesztés. Szeptember 16-án Turán is megkezdődtek a munkák a Szőlő utcából és a Rákóczi út környékéről indulva. Október 15-ig a MESZ udvarán kialakításra kerülő automata telefonközpont épületét eléri a kábelezéssel, ahol a SIEMENS szakemberei építik ki a központot. Ez azt jelenti, hogy októberben már megszólalnak az első telefonkészülékek.

Szeptember 23-án a Központi Orvosi Rendelő épületének volt rendőrségi részében a DIGITEL 2002 Rt. megnyitotta ügyfélszolgálati irodáját, mely szombaton és vasárnap is nyitva tart. Minden felvilágosítást ott kaphatnak meg az érdeklődők, és a szerződésalkötések is ott történnek.

- Végig tudnánk pergetni most csak néhány rövid mondat erejéig a telefonkérdés időrendi folyamatát, hogy láthassuk, mi az a konkrét lépés, mely meghozta a várvárt eredményt?

- A DIGITEL 2002 Rt. több társaság előzte meg. 1991-ben csak önkormányzati tulajdonnal létrejött a DIGITEL 2000, ekkor Tura még nem volt benne. 1992-ben már létrejött a kapcsolat az izraeli partnerrel, az új megnevezés DIGITEL 2001. Ekkor lépett be Tura önkormányzata a tulajdonosok közé, és megindultak a lakossági befizetések. 1994-ben létrejött az ÉSZTÁV, amely az önkormányzatok és a francia partner közötti társulásnak volt a neve. Végül 1995-ben sikerült a francia és az izraeli szakembereknek egymással és az önkormányzatokkal megegyezniük, amely a jogilag és pénzügyileg teljesen tiszta háttérrel rendelkező DIGITEL 2002 Rt. megszületését eredményezte. Az ügyvezető igazgató francia, a kivitelezés vezetője pedig izraeli.

- Milyen kábelezési eljárással jutnak el Turára a telefonvonalak és mi közöttük a különbség?

- A községben - a befektetők által elfogadott - hálózatépítési módszerek a következők:

- földkábeles csatlakozás
- légkábeles csatlakozás rövidebb szakaszokon
- DECT (rádióhullámú csatlakozás).

Mindhárom megoldás ugyanazt a műszaki színvonalat biztosítja és a fogyasztói díjtétele is azonos. A munkák előrehaladtával a befektető lakossági fórumot tart október-novemberi időpontra tervezve.

- Fizetünk még - az eddigi türelmünkön kívül - , hogy telefonhoz jussunk, vagy a bennlévő összeg fedezi a költségeket?

- Akik előfizettek, azoknak már nem kell semmit befizetni. (A jelenleg igényelt, igénylendő telefonvonal bekötési összeg 37.500,- Ft, mely három részletre bontandó.)

A telefonkészülék beszerelése sem jár költséggel. A DIGITEL szakemberei kérik a lakosságot, hogy a kábelfektetéssel együtt elvégezhessek a lakásokon belüli telefonszerelést is. A beszerelésre szerződést kell kötni, melyhez egy nyomtatványt hagynak ott a szakemberek és megadják az ügyfélszolgálati irodában történő szerződésalkötés időpontját. Akinek nincs saját készüléke, annak bérbead a DIGITEL 2002 Rt.

- A lakosság hány százalékát fedi le az előfizetők száma?

- A lakosság kb. 45 %-a jelentkeztetett elsőkézből. (Közülük a kivitelezés jelentős elhízódása miatt alig 10-15 fő mondta vissza az igénylést.) De mostanra - ahogy látták elindulni a lakók a környező településeken a munkálatokat - az utcák lakóinak, mintegy 80 %-a jelentkeztetett bekötési igényvel.

- A többieknek milyen lehetőség marad a telefonálásra?

- Utcai készülékek is felállításra kerülnek a jövő évben - ugyanis akkora tudják legyártani azokat -, kizárólag telefonkártyával üzemelők. A tervezett hat-hét darab közül a Galgahévízi úton lesz az első.

- Reméljük a következő villáminterjúnál már így kezdek: Halló! Polgármester úr! (S.T.)

A DIGITEL 2002 Rt. az elmúlt néhány hónapban több ezer várólistán szereplő és új telefonigénylő háztartásába kötött be telefonvonalat.

● **MOST ÖNNÉL IS HETEKEN BELÜL MEGSZÓLALHAT A TELEFONKÉSZÜLÉK!**

● **KEDVEZMÉNYES FIZETÉSI FELTÉTELEK telefonvonal igénylőinknek**

● **NINCS PÓTLÓLAGOS BEFIZETÉSI KÖTELEZETTSÉG** azok számára, akik az elmúlt években a teljes belépési díjat befizették

● **EGY ÜZLETHELYISÉGBE TÖBB VONAL IS BEKÖTHETŐ!** Legyen egy vonala a telefaxhoz is!

Kérjük, fáradjon be ügyfélszolgálati irodánkba, hogy minél hamarabb vonalat tudjunk Önnek biztosítani! HÍVJON MINKET, hogy HÍVHASSON MÁSOKAT!

**Lakóhelyén kihelyezett ügyfélszolgálat:
TURA, Központi Orvosi Rendelő, Petőfi tér 2.
NYITVA: hétfő - vasárnap 8.00-16.00 óráig**

Állandó ügyfélszolgálati irodáink hétfőtől péntekig, 8.30-19.00 óráig:
2100 Gödöllő, Kossuth L. u. 15. (06) 28 310-000
2120 Dunakeszi, Verseny u. 8-10. (06) 27 349-500
2600 Vác, Posta park 2. (06) 27 310-144

● A telefonvonal üzembehelyezésének feltétele az előfizetői szerződés aláírása. Amennyiben Ön azok közé tartozik, akik a teljes belépési díjat az elmúlt években már befizették, akkor Önnek **PÓTLÓLAGOS BEFIZETÉSI KÖTELEZETTSÉGE NINCS.** A belépési díj fizetési feltételeiről a szerződés aláírásakor adunk pontos tájékoztatást. ● A szerelő megjelenésekor, kérjük, töltsen ki a szerelési ívet, melyen igény esetén átveszi a telefonkészüléket, ill. nyilatkozik, hogy saját készüléket használ. A szerelési ív másolatával, kérjük, hogy három nap múlva fáradjon be ügyfélszolgálatunkra az előfizetői szerződés megkötése érdekében. **Kérjük, hozza magával az esetleges korábbi befizetést igazoló tanúsítványait!** ● Amennyiben Ön még nem adott be semmilyen telefonigényt, de megbizottunk látogatásakor mégis úgy dönt, hogy igényel telefont, úgy kérjük, töltsön ki egy szerelési lapot, melyet megbizottunktól kérhet. Ha ez megtörténik, akkor megbizottunk elvégzi Önnél az előszerelési munkálatokat, majd cégünk a szerelési napon feltüntetett névre és címre szerződést készít, melyet három nap múlva ügyfélszolgálatunkon írhat alá. ● Alvállalkozóinkat mi fizetjük, Ön nem tartozik nekik semminemű díjfizetéssel a szerelési munkák elvégzésének fejében, és ők semmiféle jogcímen nem jogosultak Öntől pénzt kérni, vagy átvenni! Az általunk megbizott kivitelezőket elláttuk a Digitel 2002 Rt. által kiadott (lepecsételt) hivatalos megbízási okmánnyal. Kérjük, saját érdekében ellenőrizze ennek meglétét! Konfliktus esetén kérdezze meg a szerelő nevét és azonnal értesítse a Digitel 2002 Rt. Ügyfélszolgálatát!

A TURAI SCHOSSBERGER KASTÉLY

(A cikk az *Értékmentő* c. lap számára készült)

A kastély Budapest-től 52 km-re Tura belterületén fekszik. Az épület 1883-ban készült Ybl Miklós tervei alapján. Az egyemeletes kastély téglalap alaprajzú, franciás, kissé eklektikus, neoreneszánsz stílusban épült. Több mint 10 hektáros park veszi körül, amely Magyarországon honos fákkal volt beültetve. A kastély Ybl Miklós egyik legérdekesebb és művészi szempontból igen jól sikerült alkotása. Az épület kitűnően hőszigetelt, hisz a három rétegű falak - közöttük kb. 30 cm széles levegő réteggel - miatt alig kellett fűteni. A feltűnően sok kémény közül néhány szolgálta füst elvezetését, a többi szellőztetés céljából készült.

A tulajdonos, Schossberger Viktor báró a kor divatjának megfelelően vadászkastélynak szánta nyári tartózkodásra. 1944. november 19-ig a báró lánya lakott benne, majd német, később orosz főhadiszállás volt. Ezt követően orosz katonai kórház működött benne, majd közel két évig üresen állt "közprédaként", a berendezési tárgyak "eltűntek".

1946-ban állami tulajdonba került és általános iskolává alakították át. Az oktatás 1973-ig folyt az épületben. Ezen idő alatt felújítás nem történt, legfeljebb állagmegóvás. Az iskola kiköltözését követően 1980-ig a Nagyk. Tanács kezelésébe került, de az idő alatt állagmegóvást sem végeztek rajta. Egy akkori turai becslés szerint a felújítás 200 mFt-ba került volna.

Egy 1980. november 17-i "Megállapodás" keretében a Tura Nagyk. Tanács VB. a kastélyt és a közvetlen környéket - a jelenleg is bekerített 6 h 4042 m² területet - a Pallas Lap- és Hírlapkiadó Vállalat kezelésébe adta 1980. december 15-től. A szerződésben kötelezte magát a Vállalat, hogy a kastélyt 10 éven belül helyreállítja. A kivitelezési terv 1984-ben készült el, mely szerint az épületből alkotóházat alakítanak ki. A munkák 1987-ig folytak. A nagy helyiségeket kis lakosztályokká kezdtek megosztani, a pincében kábelcsatornák falait építették, szennyvízvezetékek függőleges ágait helyezték el a pincétől az emeletig, miközben a tetőről egyre nagyobb felületeken hiányzott a pala héjazat ...

Az 1988. november 20-én kelt "Szerződést kiegészítő nyilatkozat"-ban a kastélykert többi része (3 h 7173 m²) is átadásra kerül (a kastélykertben épült új iskolai épület, a gyakorlati kert, a gyermekorvosi épület és az óvoda kivételével).

Az 1980. november 17-i "Megállapodás" 4. pontja kimondja, hogy "A végleges helyreállítás határideje a szerződés hatályossá válásától számított 10 év." Ezen idő alatt a szerződésben vállalt felújítás nem történt meg, s a határidő lejártá előt 3 hónappal eladásra került az épület.

1990. június 16-án előszerződést köt a kastély eladásáról a Pallas Lap- és Hírlapkiadó Vállalat (mint eladó) és a Sukumar úr vezette United Investment Ltd. (mint vevő). A záradékolása három hónappal később - az önkormányzati választások után - történt, az Állami Vagyongyűnökség állásfoglalása ismeretében. A végleges "Adás-vételi szerződés" a kastély eladásáról 1991. április 5-én került megkötésre.

Az ÁVÜ feltételei között szerepelt, hogy a "szerződés elválaszthatatlan részét képezze az Országos Műemléki Felügyelőség jóváhagyó záradéka is". Az ÁVÜ - álláspontjának kialakításánál - figyelembe vette, hogy "ár kialakításánál jelentős szerepe volt a kastély erősen leromlott állapotának és úgy ítélte meg, hogy minden további várakozás az állami tulajdonban eddig keletkezett kárt csak fokozza." Nehéz tárgyalások után az Önkormányzatnak 25%-ot sikerült megszerezni a 108 mFt-os vételárból. A kifizetés sem volt zökkenőmentes ...

Az indiai cég képviselői azt ígérték akkor, hogy 200 millió dollárt fognak beruházni. A Műemléki Felügyelőség

előírásainak figyelembevételével szállodának fogják kialakítani. Ebből nem lett semmi...

Tura polgármestere 1993. január 3-án bejelentést tett a Műemlékvédelmi Hivatalnál "az United Investments (1990.) Ltd. Bahamas, 13-09-062790 lajstromszám alatt a Pest Megyei Cégbírószágon nyilvántartott cég ellen szerződészegés címen". Ugyanis a "szerződés 6. pontjában foglalt felújításra az elmúlt másfél év alatt semmiféle lépést nem történt. Az állagmegóvást a cég nem tartotta kötelességének, az épület ezért lassan romhalmazzá válik".

A cég továbbra sem foglalkozott a műemléki kastély állagvédelmével, ezért 1994. július 26-án a polgármester kérte a cég megszüntetését, a felszámolási eljárás megindítását. 1995. március 3-án a Pest Megyei Bíróság Cégbírószága a Cgt. 400/1994/11. sz. végzésében a SURA Vállalkozási és Befektetési Kft.-t megszüntetve nyilvántartotta és elrendelte a cég végelszámolási eljárásának megindítását. A SURA Kft. fellebbezett... A Legfelső Bíróság, mint másodfokú bíróság Cgf.II. 33.101/1995/2. sz. végzésében az első fokú bíróság végzését hatályon kívül helyezte és a Pest Megyei Bíróságot, mint cégbírószágot újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasította. Időközben az ügy a Fővárosi Bíróságra került. Az épület állaga pedig tovább romlik, a tulajdonos semmit nem tesz sem a felújítás, sem az állagmegóvás érdekében.

Az önkormányzat és a turai faluszépitő egyesület egyetért abban, hogy a kastély megmentése a rendkívül fontos a községnek és az országnak egyaránt. Az Országos Műemlékvédelmi Hiv. elnökének, Kalmár Péter úrnak írt június 20-i levélben a polgármester és a Vigyázó Kör elnökhelyettese kiemeli: "Mivel a műemlék épségét a tulajdonosnál biztosítani nem lehet, az épületet ki kell sajátítani. Jelenleg csak ez az egy megoldás hozhat változást. Ebben a kérdésben Varga Kálmán miniszteri biztos, valamint Szili Katalin államtitkár asszony és Baja Ferenc miniszter úr támogatását is bírjuk."

A kastély továbbra is a SURA Kft. tulajdonában van, amely a bahamai United Investment Limited (1990.) kizárólagos tulajdonosa. Ügyvezetője: Sachidananda Sukumar.

A magántulajdonban lévő, de gazdátlanul álló műemlék jellegű kastélyon vandál pusztítást végeztek 1994. folyamán "a benne tanyát verő ismeretlen tettesek". A még ép ablakokat kitörték, az erkélyek kőballusztereit, fedköveit leledősték az udvarra, a lépcsőház melletti emeleti folyosóról a leszagattott nyílászárókat ledobálták az előtérbe. A tetőn a pala héjazat közben egyre fogy, a közbülső fa födémeken a beömlő csapadékvíz ecetfákat nevel. Az ácsszerkezet még ép részén 1995-ben tűz pusztított ... Az épület tomyai, melyek régen büszkén köszöntötték már messziről a Turán járó idegent, egyre ferdébben állnak, héjazatuktól megfosztva. A ledőlni készülő kémények, a tűz által tönkretett ácsszerkezet, a beázó, korhadó födémek azonnali beavatkozást igényelnek, mert ha a tető megindul, helyrehozhatatlan kárt fog okozni az épület falaiban! A Műemlékvédelmi Hivatalnak az egyes, láthatóan erősen megdült kéményekre vonatkozó bontásra kötelező határozatait az idei nyár szélvihari fogják végrehajtani.

Tura kétségbeesett, tehetetlenségre ítélt lakosságának keserű élménye, hogy napjainkban válik romhalmazzá az operaház tervezőjének csodálatosan szép építészeti alkotása, a felnőtt nemzedék egykori iskolája.

1996. július 15.

Breczné Zsigmond Jolán - Kuti József

● Az *Értékmentő* c. lap a városvédő és településszépítő egyesületek lapja. ● Felelős szerk.: Srégi Lajos. Kiadja a Város- és Falvédő Szövetség (Hungaria Nostra). ● Elnöke: S. Hegedűs László, alelnöke: Ráday Mihály, titkára: Dr. Galambos Sándor. ● Célja: a magyar települések, természeti és építészeti értékeinek védelme, a magyar tájhoz, a történelmhez, településszerkezethez illő fejlesztése, szépítése, csinosítása, a helyi hagyományok, kultúra feltámasztása, gyarapítása. A Szövetsége az 1989. II. törvény alapján működő, pártoktól független szervezet. ● A Vigyázó Kör (Egyesület Turáért) 1995. augusztus 3-án lépett a Szövetség tagjai közé.

iskolai hírek

Beszámoló az Iskolaszék fél éves tevékenységéről

Az előző Iskolaszék két éves megbízása 1996. február 21-én járt le. Az utolsó - képviselő-testület előtti - beszámoló 1996. február 27-én volt. Az új Iskolaszék alakuló ülését 1996. március 19-én tartotta.

Az Iskolaszék jelenlegi tagjai: Szülői oldal: **Szovicsné Kolesza Erika, Köles Péter, Fekete István.** Pedagógusi oldal: **Hubert Zoltánné, Kókai Sándorné, Békési István.** Fenntartói oldal: **Kuti József, Diós Csaba, Sára József.** Tanácskozási joggal vesz részt **Seszták Sándor** iskolaigazgató, **Jenei Csabáné DÖNK** vezető, **Lukács András** plébános (vagy a megbízottja) és a cigány szülők által választott személy. Az alakuló ülésen került sor az elnökség megválasztására. Elnök: Kuti József, társelnökök: Békési István, Köles Péter.

Az iskolaszéki tagok megbízása eredetileg kettő évre szült, vagyis 1998. március 19-ig, de a delegáló testületek az iskola-kezdéshez igazították a következő választás időpontját, ezért 1998. szeptember 1-ig meghosszabbították a megbízásokat.

A törvény szerint az új iskolaszékbe a szülők, a nevelőtestület, az iskolai diákönkormányzat azonos számú képviselőt küldhet. Egy-egy képviselőt delegálhat az érdekeltektől, gyermek- és ifjúságvédő intézet és a helyi kisebbségi önkormányzat. Az átmeneti rendelkezések szerint az Iskolaszék tagjait 1996. december 31-ig a diákönkormányzat három képviselőjével "ki kell egészíteni", s ezzel a delegáló testületek által meghatározott időpontig "változatlan összetételben folytatja" tevékenységét.

Az elmúlt fél év alatt öt alkalommal ülésezett a testület, az alakuló ülésen kívül április 23-án, május 22-én, június 19-én és augusztus 28-án. Az alábbiakban röviden ismertetem az iskolaszék tevékenységét, ill. az üléseken elhangzottak fontosabb témák lényegét.

Az első, említésre méltó tevékenység az volt, hogy április 5-én az Iskolaszék nevében Kuti J. táviratot küldött **Fekete László** nyug. ének-zene tanárnak 80. születésnapja alkalmából. **Laci bácsi idén 60 éve tanár, melyből 30 évet tanított Turán.**

Az **április 23-i** ülésen foglalkoztunk az iskola 1996. évi költségvetésével. **Seszták Sándor** az iskolai költségvetés ismertetése előtt elmondta, hogy az önkormányzatnak 40 mFt-os a hiánya. Sok nehézségbe ütközik az iskolai gazdálkodás. Kevés pénzügyi adatot kap a Polgármesteri Hivataltól, sőt az egyes döntéseket is későn kapja meg. A pénzügyi csoporttól tavaly augusztusban kapott csak visszajelzést az iskola pénzügyi helyzetéről. A tervekkel kapcsolatban elmondta, hogy 1. lépcsőben új géptermet kell kialakítani, és a NAT szerinti tárgyi-személyi feltételeket kell megteremteni. 2. lépcsőben a nyelvoktatás tárgyi feltételeinek megteremtése szerepel. Az Általános iskola kiadásai: személyi juttatás 36,6 mFt, TB. járulék 15,5 mFt, dologi kiadás közel 18 mFt. Az elmúlt öt év költségvetési összegeit **Kuti József** ismertette: 1992-ben **46,89 mFt**, 1993-ban **48,8 mFt**, 1994-ben **59,4 mFt**, 1995-ben **63 mFt** volt és 1996-ban **71 mFt** a tervezet. Béremelésre vonatkozó kérdésre válaszul **Seszták Sándor** elmondta, hogy "jeleztük a Pénzügynek, hogyha februárig visszamenőleg lesz béremelés, akkor az érinti a túlorát is, tehát 10 %-nál több lesz a többletigén. Országos szinten megállapodás van a béremelésre, de a végrehajtásra nincs." Utoljára 1994. januárban volt béremelés az iskolában.

Az ülés előtt került kiosztásra a "TURAI TANULÓKÉRT" alapítvány szabályzatának újabb változata, bár jelenlévők az alakuló ülésen kiosztott tervezettel kapcsolatban készültek fel. Az elhangzott észrevételek a tervezettel kapcsolatban: "Az Alapítványnak rendelkeznie kellene arról, hogy az alapítványi vagyont lehet-e hasznosítani, illetve az alapítvány részt vehet-e vállalkozásban, vagy sem. Ha erről az okirat nem rendelkezik, akkor úgy kell értelmezni, hogy az

alapító vállalkozást nem kívánja lehetővé tenni." "Szabályozni kell, hogy az alapítvány működése hogyan kerül nyilvánosságra?" "Vitatható, hogy az intézmény lehet-e alapító?" "Ha az alapító saját céljaira alapítja, akkor a befizetők nem kapnak adókedvezményt." "A szülői munkaközösség vagy a tantestület sem jöhet szóba, mert nem jogi személy. Talán szerencsésebb lenne, ha néhány szülő hozná létre az alapítványt." **Seszták Sándor** válaszában elmondta, hogy az ülés elején kiosztott változat "elküldésre került". Így a további vita feleslegessé vált, határozat nem született.

- **Sára József** a tervezett tornacsarnok építésének támogatására létrehozandó alapítványt ismertette. Elmondta, hogy még nincs teljesen kész, de az önkormányzat a 43/96. sz. határozatával 30 eFt-t különített el erre a célra. Beszélt a telek kialakítás problémájáról, és a központi támogatás hiányáról. Kuti József felhívta a figyelmét, hogy 1992. végén Jónás Sándor, akkori isk. igazgató és mint Oktatási Bizottsági tag foglalkozott alapítvány létrehozásával a tornacsarnok építésének a támogatására. Tárgyalt vállalkozókkal is. Véleménye szerint ezeket a tapasztalatokat hasznosítani kellene.

- **Seszták Sándor** igazgató levelet írt az önkormányzatnak, amelyben kéri annak egyetértését ahhoz, hogy **Varjú Mihályné** nevelőt "F" kategóriába sorolja át. A levelet megküldte az Iskolaszéknek is, s kérte hogy az előterjesztést támogatólag véleményezze a testület. Az Iskolaszék egyhangúlag támogatta **Varjú Mné** nevelő "F" kategóriába való sorolását.

A **május 22-i** ülés **Tóth István** polgármester tájékoztatójával kezdődött. Többek között ismertette az "F" kategóriával kapcsolatban megjelent újabb központi rendelkezéseket, valamint szöveget a tankönyvtámogatás lehetőségeiről.

A pedagógia program előkészületeiről és az ehhez kapcsolódó feladatokról **Seszták Sándor** beszélt. Bejelentette, hogy a kibővített vezetőségi ülés számítástechnikai tagozat indításáról döntött. Ennek során nem bontanak meg az ötödikes osztályokat, hanem fakultáció szerűen illesztenek az órarendhez a tagozatos órákat.

- A "TURAI GYEREKEKÉRT" kitüntetésre **Köles Péter** társelnök terjesztett elő személyi javaslatokat: **Varjú Mihályné**, **Garamszegi Béláné**, **Pázmándi Sándorné**, **Polgár Józsefné**, **Takács Pál**, **Diligens Károlyné**, **Dr. Szabó Csaba** és **Szarvas László**. A titkos szavazás során a tagok három-három jelöltre szavazhattak. A két legtöbb szavazatot, így az 1996. évi díjat **Pázmándi Sándorné** és **Varjú Mihályné** kapta.

A **június 19-i** ülésen került sor az **Iskolaszéki elvárások az iskolától** c. anyag megtárgyalására. A Kuti József készítette előterjesztést a tagok többsége előzetesen megkapta, ami kisebb módosításokkal elfogadásra került. (Mellékletben!)

Seszták Sándor tájékoztatójában beszámolt az 1995/96-os tanévről és az 1996/96-es tanév előkészületeiről. Kiemelte, hogy az iskolában három vizsgálat történt (Fogyasztóvédelmi Felügyelőség, ÁNTSZ és az Állami Számvevőség végezte), s "a jegyzőkönyvekben minimális kifogásolni valót találhatunk." Elmondta, hogy jelenleg is folyik vizsgálat ill. átvilágítás az iskolában, melynek célja olyan lehetőségek feltárása, melyek bevezetésével csökkenthetők a kiadások, és így kedvezően befolyásolható az önkormányzati hiány. (Remélem, hogy a vizsgálatok befejezése után részletes tájékoztatást kap az Iskolaszék.) A következő tanév várható változásai között elmondta, hogy a Háziasszonyképző megszűnik, számítástechnikai tagozat indul az 5. osztályban, racionalizálják a szakköröket és ideiglenes létszámstoppot vezetnek be az oktatási törvény módosítása miatt.

Az **augusztus 28-i** ülésen először **Pallosné Rozgonyi Piroksa** énektanárnót hallgattuk meg, aki levélben kérte ezt az iskolai énektanítással kapcsolatban. Eredetileg olyan elvárás

iskolai hírek

fogalmazódott meg az Iskolaszék június 19-i ülésén, hogy jó lenne az iskolai énekkart újból létrehozni és az énektanítás színvonalát növelni. Gyakran elhangzott az is, hogy az ünnepségeken a gyerekek nem éneklék a Himnuszt és a Szózatot. Ezen elvárásokat, észrevételeket fogalmaztuk úgy meg, hogy a célok között szerepeljen az ének tanítás presztízsének visszaállítása. A tanármű félreérthetőnek tartotta ezt a megfogalmazást, de értékelte azt, hogy az Iskolaszék fontosnak tartja az iskolai énektanítást. Ismertette az eddigi eredményeket elmondta, hogy az alsótagozatból igen jó képességű gyerekek kerültek a felsőtagozatba. Erdélyi Ágnes és Szilágyiné Szenté Valéria munkájának köszönhetően a "Kicsinyek kórusa" jó alapot ad a felsőtagozatos iskolai énekkar megszervezéséhez. A tanármű az Iskolaszék segítségét kérte, annak megvalósításában, hogy nagyobb óraszámokban tanítsák az éneket a turai általános iskolában. ének-tagozatos osztályokat kellene indítani.

- Iskolaszéki elvárások a szülőktől c. anyag tervezetét Kuti József készítette el és Köles Péter terjesztette elő. Az összeállítás hasonló megfogalmazásokat tartalmaz, mint a június 19-i elvárások az iskolától című anyag. Bízunk abban, hogy a szülők többsége úgy vélekedik: a leírtak nem tartalmaznak semmi újat, mindenkinek természetesek és elfogadhatóak.

- A szülőknél szóló kérdőív bevezetőjében leírtuk, hogy "A kérdőív alapja az Iskolaszék által megfogalmazott: **Elvárások az Iskolától és Elvárások a Szülőktől c. anyagok**", melyek a leendő iskolai pedagógiai program elkészítéséhez illetve véleményezéséhez adnak támpontot. *(Mindkét anyagot mellékeltem a beszámolóhoz.)* "Kérjük, hogy most is segítsék az Iskolaszék és az iskola vezetésének munkáját: észrevételeiket közöljék az osztály Szülői Munkaközösség (SZMK) tagjaival." A tervek szerint a kérdőívek az első szülői értekezleten kerülnek kitöltésre, de a pedagógusok nem szednék be a kérdőíveket. Az Iskolaszék és az iskola igazgatója egyetértett abban, hogy az elsődleges eredmény az lenne, ha a szülők jól átgondolnák a leírtakat és megbeszelnék az SZMK tagokkal. A kérdőívvel kapcsolatos tapasztalatokat az SZMK és az Iskolaszék közösen értékeli.

"Kulturánkban csak akkor erősödhet meg újra, és segítheti az utánunk jövőnkért is a teljesebb boldogabb emberi életre, ha ki tudjuk alakítani magunkban és bennük a jövőnként vállalt felelősséget és valódi értékekhez igazodó, tudatos életvezetést; ha valós és elérhető jövőképet és értékrendet tudunk átadni a fiataloknak. A társadalom egyik legnagyobb kincse azokban a fiatalokban rejlik, akik tudatosan készülnek arra, hogy értékes életet éljenek, a társadalom és az emberiség szolgálatára legyenek. Éppen ezért az államnak és az egész társadalomnak összehangolt erőfeszítésre van szüksége ahhoz, hogy újra növekedjen az iskola és a pedagógusok tekintélye és megbecsülése. A rosszul fizetett, munkáját nem hivatásból végző pedagógus nem fogja pótolni azokat a hiányokat, amelyeket a tanulók hazulról hoz magával."

Ezzel kapcsolatban az **Elvárások az Iskolától c.** anyagban így írtunk: "Az oktatásügy legmeghatározóbb elemét a pedagógusok rátermettsége és a munkához való hozzáállása jelenti. A kiemelkedő teljesítményt el kell ismerni anyagi és erkölcsi szempontból egyaránt. Az Iskolaszék elvárja, hogy résztvehessen az elismerések odaítélésében." Az **Elvárások a Szülőktől c.** anyagban szerepel: "A szülők működjenek közre a megfelelő nevelő-oktató módszerek kialakításában és a kiemelkedő pedagógiai munka elismerésében. Segítsék - főleg az SZMK és az Iskolaszék útján - az iskola egész munkáját, kiváltképp a benne folyó erkölcsi nevelést."

- Az ált. iskolai tanulók nyári táborozásáról Jenei Csabáné adott tájékoztatást. Elmondta, hogy Erdélyben 10 gyermek és 4 felnőtt volt. A ministráns, majd a cserkész táborban 65 iskolás gyerek vett részt, a felnőtt kísérőket nem számítva. Az angol táborban öt turai gyerek, a színjátászó

táborban 10 általános iskolás volt. A Galga expedíció 10 turai gyerek kirándult. A KARITÁSZ 24 gyereket táboroztatott, amelyek mind hátrányos helyzetűek voltak és a teljes költséget adakozásból fedezték a szervezők.

Jenei Csabáné hangsúlyozta, hogy a "táborozás anyagi fedezetét meg kell teremteni". "Tisztázandó a testvérközégi kapcsolatban a különböző vendéglátások, látogatások pénzügyi támogatásának a módja. Jó lenne, ha az önkormányzat ezekben nagyobb terheket vállalna."

- Az iskolával illetve az Iskolaszékkal kapcsolatos képviselő-testületi döntéseket Sára József önkormányzati képviselő ismertette. Pl.: az Iskolaszék megbízásának meghosszabbítását, a tankönyv-segélyre vonatkozó döntést, beszélt az átvilágításról és elmondta, hogy a képviselők 10:3 arányban határoztak az óraszám növelés mellett.

- **Seszták Sándor** megjegyezte, hogy az óraszám emelésénél a törvény béremelést is előír, amelyről a döntéshozók a döntés pillanatában valószínűleg nem tudtak még. A tanévvel kapcsolatos előkészületekről elmondta, hogy "a MESZ Zsámbokon dolgozik, s az iskolában gyakorlatilag semmi nem készült el." (Ezzel kapcsolatban feltehetőleg az OKS bizottság vizsgálatot fog kezdeményezni. Remélem, hogy az eredményről tájékoztatást kap az Iskolaszék és az iskola vezetés is.) Az iskola igazgatója a továbbiakban ismertetette a személyi helyzetet, és a nyelvtanítással kapcsolatos várható problémákat. "Elbocsátani nem kell senkit, sőt még mindig van hiány". "Teljes anyagi stop van, még a dekorációra sincs pénz."

- Következő ülésünk időpontja: 1996. október 16-án lesz, amikor foglalkozni kívánunk az új oktatási törvénnyel, az Iskolaszék munkatervével, valamint a készülő pedagógiai programmal.

Összefoglalva elmondható, hogy megfelelően alakul az együttműködés az iskolaszék - szülői, pedagógusi, fenntartói - oldalai között, amelyet természetesen tovább kell javítani elsősorban azzal, hogy rendszeressé kell tenni az információcserét. Minden ülésen kapunk tájékoztatást az iskola igazgatójától, amit ezúttal is köszönök. Az Iskolaszék munkájába bekapcsolódtak az SZMK vezetők: **Sápiné Lukács Ildikó** és **Medveczki Jánosné** is. A kérdőívekkel kapcsolatos tapasztalatokat az SZMK-val közösen fogjuk értékelni. Javítani kell(ene) az önkormányzattal való kapcsolattartást. Az Iskolaszék ritkán kap "hivatalos tájékoztatást" az önkormányzatnak az iskolát érintő fontosabb döntéseiről, még ennél is ritkábban kéri ki véleményét a döntések előkészítése során. Természetesen a magunk részéről továbbra is rendszeresen átfogó tájékoztatást adunk a képviselő-testületnek, az esetleges észrevételeinket ezután is jelezzük az Oktatási, Kulturális és Sport bizottságnak.

Bár az új oktatási törvény csökkentette az Iskolaszék eddig sem nagy hatáskörét, igyekszünk továbbra is megtenni minden tőlünk telhetőt. Elsődleges szempont továbbra is, hogy **a gyermekek érdekeit szem előtt tartva** foglalkozzunk az iskolai kérdésekkel. Előző beszámoló végén úgy fogalmaztam, hogy "az eltelt két év alatt egyértelmű sikernek tekintem, hogy komoly előrelépés történt az iskola társadalmisítása felé" Most ezt azzal kell kiegészítenem, hogy remélem nem lesz nagy a visszalépés, s az Iskolaszék nem lesz csupán "civil kontroll".

Tura, 1996. szeptember 04.

Kuti József

az Iskolaszék elnöke

iskolai hírek

Iskolaszéki ELVÁRÁSOK AZ ISKOLÁTÓL (1. sz. melléklet)

- Általános elvárás, hogy a gyermekek érdekeit kell mindig szem előtt tartani. Ez fokozottan érvényes azokra, akik oktatási-nevelési kérdésben illetékesek.
- A gyermek a közoktatásnak nem tárgya, hanem alanya, a szülő akarata meghatározó a törvényesség keretein belül.
- A nevelés kapjon fokozottabb szerepet az oktatási folyamatokban ill. azokon kívül.
- A gyermekek nevelése és oktatása között, ezért az oktatás-nevelés folyamatában biztosítani kell a társadalom széleskörű részvételét és betekintési lehetőségét.
- Az oktatási-nevelési intézményeknek az alapvető erkölcsi normák szerint kell működni. Az oktatás tárgyilagosan és kritikusan közvetítse a tananyagot
- Pártpolitikai tevékenység, faji, világnézeti megkülönböztetés és ilyen indíttatású propaganda az oktatási-nevelési intézményekben szigorúan tilos!
- Az iskola vezetése - folytatva az eddigi hagyományokat - biztosítson azonos esélyeket az iskolában azon pozitív értékeket képviselő szervezetek és csoportok számára, melyek turai gyermekeket foglalkoztatnak.
- Javasoljuk, hogy az oktatás-nevelés fejlesztési iránya - sorrendiség nélkül - legyen:
  - az alapkészségek kialakításának központba állítása;
  - olvasási készség fejlesztése
  - idegen nyelvek és a számítástechnika oktatási színvonalának fejlesztése;
  - ének-zene nevelési színvonalának emelése;
  - sportra, testnevelésre fordított idő és a lehetőségek növelése;
  - egészséges étkezési szokások kialakítása, káros szenvedélyek (italozás, dohányzás, drog) tiltása,
  - a nevelési problémák kezelésének, módszereinek megújítása;
  - tehetséggondozás,
  - hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatása;
  - erkölcsi normák betartására nevelés és példamutatás;
  - gyermek és ifjúságvédelem,
  - Szakkörök racionalizálása, eredményes szakkörök továbbfejlesztése.
- Továbbra is biztosítani kell a fakultatív iskolai hitoktatás körülményeinek zavartalanosságát.
- Az iskolai tömegtájékoztató eszközök (iskolaiújság, iskolarádió, hangosító berendezés) tanév közben csak a kultúra terjesztésére, hírközlésre és az iskolai élet szervezésének céljaira használható, neveléssel ellentétes reklámra, propagandára nem!
- Az iskola részvétele a gyermekek szociális támogatásának hatékonyabb, igazságosabb rendszerének kidolgozásában.
- Az oktatást legmeghatározóbb elemét a pedagógusok rátermettsége és a munkához való hozzáállása jelenti. A kiemelkedő teljesítményt el kell ismerni anyagi és erkölcsi szempontból egyaránt. Az Iskolaszék elvárja, hogy résztvehessen az elismerések odaítélésében.

Iskolaszéki ELVÁRÁSOK A SZÜLŐKTŐL (2. sz. melléklet)

- Általános elvárás, hogy mindig a gyermekek érdekeit kell szem előtt tartani. A gyermek a közoktatásnak nem tárgya, hanem alanya, a szülők részvétele a pedagógiai folyamatban meghatározó a törvényesség keretein belül. Ez nemcsak jog, hanem kötelesség is. A szülők a gyermek nevelésében természetes és pótolhatatlan tényezők.
- A szülők erkölcsi kötelessége, hogy olyan családi légkört teremtsenek, amely elősegíti a gyermekek minden irányú nevelését az egyéni és közösségi élet számára. A szülők a gyermek első és legfontosabb nevelői. Példamutatásuk meghatározó a gyermek életében.
- A szülők kötelessége, hogy
  - biztosítsák gyermekük tankötelezettségének teljesítését,
  - megtegyenek minden tőlük elvárható gyermekük testi, értelmi és erkölcsi fejlődéséért,
  - óvják gyermeküket a káros szenvedélyek veszélyeitől (alkohol, drog, dohányzás, játékautomaták, tv, video, szerencsejátékok, stb.)
- A szülők tartsanak rendszeres kapcsolatot a gyermeküket tanító pedagógusokkal. Kérjenek rendszeres tájékoztatást gyermekük fejlődéséről, magaviseletéről, tanulmányi előmeneteléről, kérjék tanácsait a hibák kiküszöböléséhez. Járjanak el szülői értekezletre és a fogadóórákra. Vegyenek részt a közös rendezvényeken és segítsék az iskolai rendezvényeket.
- Segítsék elő gyermekük közösségbe történő beilleszkedését. Az iskolában előírt közösségi élet magartatási szabályainak betartását kérjék számon. Neveljék az öltözködés és megjelenés gondozottságára, izléses és egyszerű formáira.
- Ellenőrizzék a gyermek kötelességteljesítését, követeljék meg a fegyelmezett, udvarias magartást családon belül is.
- A szülők - együttműködve gyermekük pedagógusával - minden lehetőséget ragadjanak meg ahhoz, hogy elősegítsék a felelősségteljes emberi életvitel kialakítását.
- A szülők tegyenek meg mindent gyermekük képességeinek (jó hallás, kez ügyesség, mozgás, logikai készség, stb.) kibontakoztatásáért, a pedagógus által javasolt módot. Ugyanakkor tartózkodjanak a túlzott elvárásoktól is.
- A szülők "ne engedjék át" gyermekük nevelését a tv-nek, videónak vagy multimédiának. Ellenőrizzék a műsorválasztást, és mindenkor vegyék figyelembe a gyermek életkori sajátosságait.
- Javasoljuk, hogy csak a kötelességen felüli teljesítményt jutalmazzák. A jutalmazás álljon arányban a többleteljesítménnyel.
- Az anyagiasság értéke ne legyen fő szempont. Az anyagiasság és a túlzott feltűnés vágy ellen szóljanak a nevelési eljárások. Ne legyen kérkedő, amely megbánt másokat, akiknek anyagi lehetőségei szerényebbek.
- A szülők működjenek közre a megfelelő nevelő-oktató módszerek kialakításában és a kiemelkedő pedagógiai munka elismerésében. Segítsék - főleg az SZMK és az Iskolaszék útján - az iskola egész munkáját, kiváltva benne a megfelelő erkölcsi nevelést.

új tanerők - TÓTH ILONA

Tösgyökeres turai vagyok. Itt születtem és mindig is itt éltem. Az ált. isk. elvégzése után a Hatvani Bajza József Gimnáziumban tanultam tovább. Érettségi után sikerrel felvételiztem az Egri Tanárképző Főiskola biológia-földrajz szakán, ahol jó minőségű tanári oklevelet szereztem. Első munkahelyem az Isaszegi Damjanich János Ált. Isk. volt. Itt 12 évig dolgoztam. Ezután a helyi (turai!) iskola napközijében foglalkoztam a gyermekekkel. Majd egy hévízgyörki kitérő után ismét hazatértem, és jelenleg a 2. és 4. évf. osztályokat vezetem. Jól érzem magam kis tanítványaim között, szeretném, ha sok sikerélményhez juttathatnám őket. Segítőkéz közösségi embereket szeretnék belőlük nevelni, akik a természeti környezetet is óvják, jól érzik benne magukat, az emberi értékeket becsülik legelőbbre és nem a pénzt. Korunkban az embernek szeretetre, megértésre van leginkább szüksége, ezt szeretném nekik nyújtani.

JENEI ERZSÉBET - új tanerők

Általános iskolámat Turán végeztem, majd Debrecenben, a katolikus gimnáziumban érettségiztem. A tanári diplomát Egerben szereztem meg 1995-ben földrajz-biológia szakon. Egy évig Boldogon tanítottam. Jelenleg Turán a biológia mellett technika tantárgyat is oktatok. Az anyag elsajátítása mellett fontosnak tartom a nevelést. Szeretném, ha a gyerekek többet tennének egymásért. Sokszor fülembe cseng egy idős tanárom mondata: "Minden ember annyit ér, amennyit a másikért tenni képes."

A Turai Ált. Iskola igazgatója pályázatot hirdet az intézmény tankönyvellátására az 1997/98-as tanévtől kezdődően; első ízben 1 év próbaidőre, majd 3 éves hosszabbítással.

Az INTÉZMÉNY VÁLLALJA, hogy:
 a nyertes pályázó önállóan intézheti a tankönyvrendeléseket
 megadja a cégek nevét
 segít az igényfelmérésben
 közli a szükséges adatokat (létszám, tankönyvek évfolyamonként)
 átengedi a terjesztésért járó nyereséget.

A PÁLYÁZÓ VÁLLALJA:

a kb. 800 tanuló ellátását éves viszonylatban kb. 3,5 mft értékben új tankönyvvel ill. bizonyos formában szervezhet tankönyvbemutatót, akciót, vásárokat, börzét, melyekhez az iskola helyet biztosít.

A pályázatot írásban az iskolai igazgatóhoz kell benyújtani 1996. október 31-ig. Pályázhatnak vállalkozói igazolvánnyal rendelkező, ill. magánszemélyek, akik turai telephellyel ill. lakhellyel rendelkeznek.

Seszták Sándor - igazgató

(Narrátor: Kálma Tibor)

1100 év a Kárpát-medencében.
- A múlt századok és évezredek a földben porladó csontokat is eleméztik. De mindörökre fennmarad az ősi dal és az ősi szó. Kódexek és oklevelek megsárgult lapjairól őseink - versbe és dalba költözött - lelkét idézzük meg. Ővük a gondolat, de már miénk a szó. Róluk és általuk szólunk arról, hogyan éltek és milyenek látták saját életüket, korukat. Dalok, versek, krónikák, egyházi énekek sorai vezetnek vissza minket az egymást gyorsan űző századokon és évezredekben át népünk történelmének kezdetéig.

- S a hajdan volt korok hősei örököül hagyták ránk, hogy ne hagyjuk hervadni a múlt "idők szép virágát".

(Narrátor: Kálma Tibor)

Népünk a Honfoglalás, majd a kalandozó hadjáratok kora után történelmi választás elé érkezett: vagy beilleszkedik a keresztény európai népek nagy családjába, vagy elpusztul. Géza fejedelem és fia, Szent István királyunk helyesen döntöttek: létrehozták a feudális magyar államot és népünket keresztény hitre térítették.

IDŐK SZÉP VIRÁGA

(Pálkás Ildikó)

Arany János: Rege a csodaszarvasról

Részlet/
Fiat szültek hősi nemre,
Szép leányt is szerelemre;
Dali törzsnek ifjú ágot,
Maguk helyett szűz virágot.

Hős fiakból ketten-ketten,
Két vezéré kétszer-ketten,
Feje lőn mind egy-egy nemnek,
Száznyolc ágra ezek mennek.

Hunor ága hún fajt nemzett,
Magyaré a magyar nemzet;
Szaporaság lőn temérdek:
A szigetben nem is fértek.

Szittyá földet előzönlék,
Dúl királynak dús örökjét,-
És azóta, hősök párja!
Híretek száll szájrul-szájra.

(Erdélyi Katalin)

Emese álma

"Az Úr megtestesülésének nyolcszázötvenkilencedik esztendejében Ügyek, ... aki Mágóg király nemzetségéből való igen nemes vezére volt Szkitiának, feleségül vette Dentü-Mogyerben Ónedbelia vezérnek Emese nevű leányát. Ettől fia született, aki az Almos nevet kapta. Azonban isteni, csodás eset következtében nevezték el Álmosnak, mert teherben levő anyjának álmában isteni látomás jelent meg turulmadár képében, és mintegy reá szállva teherbe ejtette őt. Egyszersmind úgy tetszett neki, hogy méhéből forrás fakad, és ágyékából dicső királyok származnak, ámde nem a sajt földjükön sokasodnak el."

(Boda Zsuzsanna)

Ismeretlen szerző:

Szent István király verses históriája

"...
Magasztos szép fiat nemzett
Géza szent fejedelem,
kit a méhben már megszentelt
az isteni kegyelem:
Krisztus első vértanúja,
István adott jóslatot
születése előtt róla,
hát István nevet kapott.
Magát Istennek ajánlta
töstént, már mint gyermeket,
a szemérem rovására
semmit el nem követett.

"...
Szent király volt nemes ágból,
de a hite nemesebb,
mindehhez a remény járult
és az erős szeretet.

Mikor véget ért a pálya,
minden földit megvetett,
Jézus Krisztusnak ajánlta
lelkét, a szépségeset.

Immár felvitték a mennybe
az angyali csapatok,
boldogok közt mindörökre
fénylőn uralkodni fog.
Holt királyunkért könnyeznek
jámbor szívű magyarok,
új társuknak örvendeznek
a mennyei angyalok."

/Weöres Sándor fordítása/

(Énekkar)

✿ Kyrie eleison!

✿ Christe eleison!

(Narrátor: Kálna Tibor)

Valamikor, talán épp az 1300-as évek elejéről maradt fenn első magyar nyelvű írott versünk: az *Ómagyar Mária-siralom*.

(Narrátor: Kálna Tibor)

A fiatal magyar államot ért legszörnyűbb megrázkódtatás a Tatárjárás volt. Az ismeretlen szerzetes - a dűlős második évében - siraloménekével az Úrhoz könyörög megváltásért.

Ismeretlen szerző: Ómagyar Mária-siralom

(Eredeti olvasás szerint - Pálincás Ildikó) (Mai értelmezés szerint - Erdélyi Katalin)

"Volék sirolm-tudotlon,
Sirolmol sepedik,
Buol oszuk, epedek.

"Valék siralom-tudatlan,
Siralomtól süppedek,
Bútól azok, epedek.

Választ világumtuul -
Zsidou fiódumtuul,
Ézes ürümentüül.

Választ világomtól -
Zsidó fiacskámtól,
Édes örömentől.

...
Világ világa,
Virágak virága!
Keserűen kinzatul,
Vos szegekkel veretül.
..."

...
Világ világa,
Virágnak virága!
Keservesen kinzatul,
Vas szegekkel veretel.
..."

(Énekkar)

Ave Maria, gratia plena, Dominus tecum,
ave Maria, benedicta tu, benedicta in mulieribus,
et benedictus fructus ventris tui, Jesus.
Sancta Maria, Mater Dei, ora pro nobis peccatoribus
nunc et in hora mortis nostrae Amen.

/Gregorián ének a XVI. századból/

(Ének: Tóth S. Péter)

Parlando rubato

(Bukovinai magyarok)

1. Ka- to - na va- gyok én, or- szág ö - ri - zó - je
Sír az él - dős a - nyám, hogy el - visz - nek tő - le,
Sír az él - dős a - nyám, a ró - zsám még gyá - szol,
Fe - ke - te gyász - vi - rág bú - sul ab - la - ká - ba

2. Mëgpëndült harangom, pallérozott kardom,
Nem szabad énnökém az ágyban mëghalnom.
Áldozom éltémet az ország javára,
F'orgatom fegyverém vitézék módjára.

(Sára Gábor)

Ismeretlen szerző: Siralomének a tatárdúlta Magyarországról

/Részletek/

1. Istene a mindenségnek,
ki megítélsz minden vétket,
a jó dűskál javaidban,
s nem tűrsz bántást bosszulatlan
igazságod mérlegén.

29. Az ellenség szerzteárad,
az egyházak lángban állnak,
és bennük az ünnep fényét
elborítja gyász-sötétség,
szenny és vér és fájdalom.

2. Már apáink bűnben éltek,
mi is vétkeztünk előttd,
s bűneinknek sokasága
mi fejűnkre visszazálla
nyomorúság idején.

57. Ami szép volt, veszni hagyták,
ha érték volt, olcsón adták,
kisgyereknek, nőnek, aggnak
segítői nem akadnak,
itt a dőghalál arat.

De coronatio regis beaquarter filij and: ce regis
fecundi et de introitu tartaroz primo et de mirabili
de fractione regni hungarie p colozim.

Et bea post eius fili? eius coronatus est p. die iouis
octobris: facta prima qua etiam Da pacē de micin ca
thedrali ecclesia bñ petri albe qua ipse offeram fecit co
lombio duce fratre eius bē cū em regale ad iur? ipius
bono iure tenēte: dantele yodūc rutenoz equi sui
ante ipsum summacū reuerētia dūcente: regnauit aūt. CCCV. An
nis: anno domi millesimo. CC. xij. ipso bea regnante manga
li fūc tartari cum quinq; ce centis milibus armatorū regni
hungarie inuāfrūt: contra quos bea rex iuxta flumen sco pch-

IV. Béla (Fametszet Thuróczi János krónikájából)

(Narrátor: Kálna Tibor)

A tatárok pusztítása után Magyarország hamarosan talpraállt. Az Anjou-királyok, Luxemburgi Zsigmond, de különösen Hunyadi Mátyás uralkodása idején a középkori magyar állam fejlődésének csúcsára érkezett. A budai palotában - miként Itáliában és a francia udvarban is - meghonosodott a reneszánsz kultúra.

(Narrátor: Kálna Tibor)

A XVI. század elejéről maradt fenn ez a Mohács előérzetének kétségbeesésében feltörő, eget ostromló ima, a pusztulásba rohanó ország utolsó segélykiáltása.

58. Serkenj fel már, legfőbb virtus,
üdvösség reménye, Krisztus,
pajzsot, fegyvert ragadj végre,
vesd kezed az ellenségre,
királyi hatalmadat.

61. Vad ellenség porba hulljon,
ez az ország felviduljon,
nyíl és kopja kettétörjön,
igaz békét magyar földön
adjon nekünk szent fiad.

62. Kérésünket halld meg, Isten,
pusztítsd ezt a rontást innen,
tedd, hogy gyászunk véget érjen,
s fölnézzen rád jókedvében,
ki e népből megmarad.

(Ének: Tóth Anna)

Parlando (Csik)

(Ajl) Is - te - nēm, Is - te - nēm, hol lé - szēn ha - lá - lom,
Er - dōn - e vaj* me - zōn, vaj pe - dig ten - gē - rēn?
Ha er - dōn ve - szēk el, ki te - met el en - gēm,
Ha ten - gē - rēn ve - szēk, ki si - rat még en - gēm?

2. Sirass, édesanyám, míg előtted járok,
Mer' aztán sirathatsz, ha tőled elválok.
Lésznek siratóim az égi madarak,
Eltemetnek engém az erdei vadak.

(Kiss Ferenc)

Janus Pannonius : Pannónia dicsérete

Eddig Itália földjén termettek csak a könyvek,
S most Pannónia is ontja a szép dalokat.
Sokra becsülnek már, a hazám is büszke lehet rám,
Szellemem egyre dicsőbb, s általa híres e föld!

(Muzsik Tamás)

Ismeretlen szerző: Imádság nyíl ellen

Mi Uronk Jézus Krisztusnak békessége legyen énvelem! Amen.

Ó, nyíl, állj meg Szent Illés prófétának miatta!

Ó, nyíl, állj meg mi Uronk Jézusnak hatalmának miatta ne járj
énhozzám!

Ó, nyíl, állj meg Máriának szüzességének miatta és Szent János
Baptistának fejének miatta és Istennek szent apostolinak, mártírominak,
szüzeinek, özvegyinek, angyalnak miatta!

Ó, nyíl, állj meg mi Uronk Jézus Krisztusnak nevének miatta!

Ó, nyíl, állj meg a három vasszegeknek miatta, melyek mi Uronk Jézus
Krisztusnak lábait átalszegezik!

*A Millecentenáriumi
Emlékbizottság elnöke,
Tóth Péter László és
elnökhelyettese, Kálna Tibor
az Augusztus 20-i ünnepi műsor
szervezésében és előadásában
való részvételéért, fáradtságos
munkájáért őszinte
köszönétét fejezi ki:*

Benke István
Boda Zsuzsanna
Demény Zsolt
Dolányi Anna
Dusa László és zenekara
Erdélyi Ágnes
Erdélyi Katalin
Kis András
Kiss Ferenc
Köles Péter
Kuti József
Maczkó Mária
Muzsik Tamás
Nagy Roland
Pálinkás Ildikó
Sára András
Sára Ferenc
Sára Gábor
Seres Tünde
Sima István
**Skuczi László és a
néptáncsoport**
Szénási Tibor és zenekara
Szilágyi Gáborné
Tóth Anna
Tóth Csaba
Tóth S. Péter
részére.

**DR. KERESZTES
KATALIN**
ügyvédnő

**minden pénteken
14 - 16 óráig
fogadóórát tart
a műv. házban!**

Ó, nyíl, állj meg az töviskoronának miatta, mely mi Uronk Jézus Krisztusnak erősen fejében vonattaték!

Ó, nyíl, állj meg mi Uronk Jézus Krisztusnak sebeinek miatta!

Ó, nyíl, állj meg mi Uronk Jézus Krisztusnak feltámadásának és mennybemenésének miatta!

Ó, nyíl, állj meg mi Uronk Jézus Krisztusnak kinszenvedésének miatta, mennynek és földnek és csillagoknak miatta és mendazoknak miatta, kik mennyen és földön vagynak, az rettenetes ítéletnek napjának miatta, mi Uronk Jézus Krisztusnak szentséges, szűzességes testének miatta!

Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében.

Amen.

(Kiss Ferenc)

Brodarics István:

Igaz történet a magyarok és Szulejmán török császár mohácsi ütközetéről

... A hely, ahol a had fősorakozott, Mohácstól egy, az ott folyó Dunától fél mérföldre volt. ...

... a nádor elővezette a királyt ... majd kijelentette, hogy a hazáért, Krisztus isten szent vallásáért, hitveseikért és gyermekeikért a végsőkre, a halálra is el van szánva. Viselkedjenek hát maguk is bátor férfiként ...

... a nap már nyugatra hajlott, a völgyben, mely tőlünk jobbra húzódott a dombok alatt, feltűnt egy ellenséges hadoszlop, csendben vonulva, csak a lándzsahegyek árulták el. ... délután három óra volt. ...

... Akkor aztán a király fejére föltették a sisakot, és ebben a percben arcát sápadtság öntötte el, mintha megsejtette volna a közelgő tragédiát.

... amikor már nemcsak félelem töltött be mindent, hanem ágyúfüst is, és már látni sem lehetett, a sereg nagyobb része kénytelen volt lehúzódni a völgybe, mely ama mocsaras víz mellett feküdt, miközben a hátramaradottak még mindig vitézül csatáztak az ágyúk előtt. ...

... szabályos ütközet körülbelül másfél órán keresztül tartott. ... Mohács fölött fél mérföldnyire egy falucska alatt, melyet Cselének nevezünk ... egy meredélyes szakadékban találták meg a király testét ... amott esett el, itt fulladt vízbe lovastul úgy, ahogy volt, fegyverben, amely helyen sokan mások is elvesztek ..."

(folyt. köv.)

 OPTIKA · ASZÓD

HATALYÁK Jánosné látszerész mester
2170. Aszód, Kossuth L. út 34. - Tel: 124

SZOLGÁLTATÁSAINK

olvasó és kombinált szemüvegek • amatőrfilm kidolgozás 2 nap alatt
SZTK vények beváltása • negatív hívás: 220,- Ft
ingyenes komputeres szemvizsgálat • 9 x 13-as nagyítás : 22,- Ft/ db
(péntek 15-18 ó)

Zeiss minőségű vékonyított üvegek • fotóalbumok
kontaktlencse ápolószerek • színes és fekete-fehér filmek
UV bevonat szemüvegekre • elemek, hőmérők, barométerek

NYITVATARTÁS

☞ **HÉTFŐ:**.....8 - 12 ó
☞ **KEDD,**
☞ **SZERDA,**
☞ **CSÜTÖRTÖK:**.....8 - 16.30 ó
☞ **PÉNTEK:**.....8 - 18 ó
☞ **SZOMBAT:**.....8 - 12 ó

Hölgyeim és Uraim! Köszöntöm Önöket Gödöllő Város Önkormányzata nevében vendégként itt Turán és köszönöm, hogy meghívtak és szólhatok ezen a nagyon szép ünnepen. Az is nagy boldogság számomra, hogy a jászóiak, csík-szentimreiek itt vannak, hiszen összetartozunk határon innen és túl. És valahol, amikor 1100 esztendőt ünneplünk, amikor Szent István királyt ünnepeljük, akkor az ő jelenlétük is - azt gondolom -, hogy nagyon fontos a számunkra.

Kicsit nehéz helyzetben vagyok, mert egyrészt meghatottan állok itt e műsor után, és azért is, mert Önök itt Turán összefoglalták ezeregyszáz esztendő valóban keserves, kínos történelmét. És mi sem hitelesebb annál, hogyha a magyar kultúra, a magyar irodalom, a magyar zene értékeinek bemutatásával emlékezünk ezeregyszáz esztendő történelmére.

896-ban őseink bejöttek a Kárpát-medencébe, hont foglaltak, hazát találtak maguknak és nekünk. 1000-ben István, Szent István államot alapított és jött utána az a viharos történelem, amelynek képeiről - azt hiszem -, hogy most mindannyian nagyon-nagyon sokat kaptunk. Az a viharos történelem, ami a miénk. És ezer esztendő után, száz évvel ezelőtt, a milleneum évében csodálatos ünnepséget rendezett ez az ország. A milleneum évében komolyan vette és fontosnak tartotta az emlékezést, akötődést a magyar történelemhez. Akkor készült a Múcsarnok, a Hősök terén lévő szobrok, a Városliget, hidak; sok-sok millió forintot, ami ma milliárdoknak felel meg, áldoztak arra, hogy maradandót alkossanak az ezer éves évforduló kapcsán. Akkor határozta el a parlament, hogy négyszáz új iskolát alapít. Akkor tették felre, egy évre, a politikai pártok csatározásait, hogy minél szebben és jobban tudjanak koncentrálni az emlékezésre.

És száz évvel később, az ezeregyszáz éves évforduló kapcsán, mi történik ma ebben az országban? Menjünk vissza egy picit a '90-es évekre, amikor a kormány eldöntötte, hogy 1995-ben, majd később '96-ban - pont az ezeregyszáz éves évforduló alkalmából - világhiállítás fog rendezni. Hogy kilépjen Magyarország gazdasága a világcipőre, hogy megmérkőzzünk ezen a szinten is, ezen a téren is, hiszen a magyar kultúra értékei világszínvonalúak. A magyar művészek világszínvonalúak. A magyar sportolók világszínvonalúak. Emlékezzünk csak a nemrég befejezett olimpiára! És a későbbi kormány föl vállalta ennek a világhiállításnak a rendezését. Úgy gondolta, sok-sok pénzt kell arra szánni, hogy maradandót alkossanak az ezeregyszáz éves évforduló kapcsán. Hogy emlékezzen ezeregyszáz év magyar történelmére. Majd '94-ben szomorúan tudomásul kellett vennünk, hogy nem lesz ebben az országban '96-ban világhiállítás. De ígéretet kaptunk arra, hogy '96-ban azokat a pénzeszközöket, amiket egyébként a világhiállításra szántak volna, azokat aztán fejlesztésbe fogjuk ölni. Lesz majd maradandó alkotás, lesznek kulturális rendezvények, lesz a magyar kultúra értékeinek bemutatása, ünneplés és emlékezés. És valahogy elmaradt ez. Valahogy nem érezzük azt, hogy ebben az évben ezeregyszáz esztendőt ünneplünk.

Szuperkoncert a Népstadionban 65.000 Ft-os jegyekért. Michael Jackson, Tina Turner jönnek Magyarországra. Természetesen kell, fontos, hiszen jó muzsikájuk van, élvezzük a zenéjüket. De mi köze ennek az ezeregyszáz évhez és a magyar történelemhez? És két nappal ezelőtt a magyar televízióban millecentenáriumi este. Egyenes közvetítés. Egy jó buli volt a Hősök terén, ami természetesen megint kell, hogy jól érezzük magunkat, de mi köze volt ezeregyszáz év történelméhez, hacsak nem az, hogy a Hősök terén azok a szobrok száz évvel ezelőtt alkottattak meg.

Úgy érzem, hogy megfeledkezett a döntéshozó korábbi ígéreteiről. Úgy érzem, hogy nem volt egy átfogó, országos megemlékezés erről a nagyon fontos történelmi eseményről. És akkor, amikor itt vagyunk Turán, vagy pár nappal ezelőtt Györszemerén, vagy a péceli városavatón - sajnos mindenható nem jut el az ember - akkor megdobb a szívem, mert úgy érzem, hogy mégiscsak van emlékezés. A települések, vidéken, erejüket megfeszítve, túlvállalva magukat emlékeznek. Emlékeznek a magyar történelem valóban viharos évszázadaira saját énekkarokkal, szavalóikkal, zenészekkel, csodálatos műsorokat - mint ahogy láttuk - tesznek le élénk.

Egyszóval úgy fogalmazhatnám meg, hogy Magyarországon "vidék Magyarországa" mentette meg számomra ezt az esztendőt. "Vidék Magyarországa" emlékezett és emlékezik ezeregyszáz esztendőre, ünnepel a maga közösségében, a maga bensőségével. Ünnepel! Ünnepelnek azok a közösségek, amelyek a településen vannak, azok a közösségek, amelyek rájöttek és tudják, hogy ők odatartoznak, hogy összeköti őket a hétköznapi izzadságos munkája, hogy összeköti őket a kinlódás, a szenvedés, a veszedelés, az öröm és a bánat. Azok a közösségek rájöttek arra és tudják, hogy kell és fontos ünnepelni, hiszen ezzel fejezik ki azt, hogy tartoznak valahova, tartoznak egymáshoz, tartoznak a településükhöz, tartoznak a hagyományaikhoz, nyelvükhöz, kultúrájukhoz, nemzetükhöz, tartoznak valahova - és ez jó! Ez jó, mert szeretnek otthon lenni itt Turán, és szeretnek otthon lenni itt Magyarországon.

És amikor szomorú gondolatokat fogalmazunk meg a történelem láttán, akkor sokszor fölmerül a kérdés, hogy: érdemes? Érdemes ezért küszködni, hiszen megy a történelem a maga útján, a maga kerekén. Ki vagyunk szolgáltatva, hiszen ki voltunk szolgáltatva a történelem viharainak. Elfogyunk úgyis, fölolvadunk, asszimilálódunk - szokták mondani divatos szóval -, integrálódunk. Minek ezekkel a kérdésekkel foglalkozni. És akkor most este is néztem a gyermekek csillogó szemét, tiszta tekintetét és arcát. És halljuk a gyermekek zsvályát itt, ebben a közösségben. Ami jó. Ami jó, hogy vannak! Akkor eszembe jutott az, hogy ilyen kérdést nem szabad magunknak föltenni, mert mi itt is, ebben a közösségben, az ország minden területén felelősek vagyunk nemcsak a múltunk megünnepléséért; a jelenünkért és a jövőnkért. Mert bennük van a jövő.

Akkor száz évvel ezelőtt a parlament úgy döntött, hogy négyszáz új iskolát alapít; ma túl vagyunk a kétszázhuszadik iskola bezárásán. Van felelősségünk! Kisközösségben, nagyközösségben egyaránt ennek a nemzetnek a fennmaradásáért. Táplálkozva a múltunkból a jövőnkért.

Mint, ahogy Arany János írja egyik csodálatos versében fiának: Hála Isten! este van még in'.

Mával is fogyott a földi kin.
Bent magános, árva gyertya ég:
Kívül leskelődik a sötét.
Ily soká, fiacskám, mért vagy ébren?
Vetve ágyad puha-melege:
Kis kacsóid összetéve szépen,
Imádkozzál, édes gyermekem.

Látod, én szegény költő vagyok:
Örököm hát nem sokat hagyok,
Legföljebb mocsoktalan nevet:
A tömegnél hitvány érdemet.
Ártatlan lelked tavaszkeretben
A vallást ezért öntözgetem.
Kis kacsóid összetéve szépen,
Imádkozzál, édes gyermekem.

Mert szegénynek drága kincs a hit,
Túrni és remélni megtanít:
S nézi, míg a sír rá nem lehell,
Mindig túrni és remélni kell!
Oh, ha bennem is, mint egykor érzem
Élne a hit vigaszul nekem! ...
Kis kacsóid összetéve szépen,
Imádkozzál, édes gyermekem.

Majd, ha játszótársid közül
Munka hí el-ügy lehet, korán -
S idegennek szolgálsz eszközül,
Ki talán szeret ... de mostohán:
Balzsamul a hit malasztja légyen
Az elrejtett néma könnyeken.
Kis kacsóid összetéve szépen,
Imádkozzál, édes gyermekem.

Majd, ha látod, érzed a nyomort
Melyet a becsület válla hord!
Megtíporva az erényt, az észet,
Míg a vétek irigységre kész
S a butának sorsa földi éden:
Álljon a vallás a mérlegen.
Kis kacsóid összetéve szépen,
Imádkozzál, édes gyermekem.

És, ha felnővén, azt tapasztalod,
Hogy apáid földje nem honod
S a bölcsőd s koporsód közti ür
Századoknak szolgált mesgyeül:
Lelj vigasztalást a szent igében:
"Bujdosunk e földi téreken."
Kis kacsóid összetéve szépen,
Imádkozzál, édes gyermekem.

Oh, remélj, remélj egy jobb hazát!
S benne az erény diadalát:
Mert különben sorsod és e föld
Isten ellen zúgolódni költ. -
Járj örömmel álmaid egében,
Útravalód e csókom legyen:
Kis kacsóid összetéve szépen,
Imádkozzál, édes gyermekem.

Fotó: SERES Csilla

Igen. A múltunkból táplálkozva, felelősséggel a jelenünkért és a jövőnkért, értük. Ebben a hazában, ahol szeretnénk otthon lenni; ebben a hazában, ami a mienk, és, ami szeretnénk, hogyha a mienk lenne. Ebben a hazában, ahol felelősséggel vagyunk egymásért és felelősséget érzünk azokért is, akik a határon túl rekedtek - mert összetartozunk határon innen és határon túl.

Mert a haza nem eladó, ezüstpénzre nem váltható.
Mert a haza lelked része, határait belédvéste
ezer éve, ezer éve a hit.

Mert a haza kereszted is, betlehemi csillagod is.
Hiába tiporták hadak el, mert a haza Te, magad vagy!"

Igen, Hölgyeim és Uraim! Tisztelt Turaiak, Ünneplők! A haza Te, magad vagy! Nagyon köszönöm, hogy szólhattam, és ünnepeljenek tovább ebben a közösségben!

(Dr. Gémesi György, Gödöllő város polgármesterének
Augusztus 20-i ünnepi beszéde)

A községi ünnepség kitüntetettjeinek életével,
munkásságával a következő számban ismerkedhet meg az olvasó. Életpályájukhoz, és annak elismeréséhez gratulálunk!

1996. Augusztus 20-án
az alábbi személyek részesültek kitüntetésben:

DR. KOVÁCS GÁBOR részére Tura Nagyközség Képviselő-testülete életműve elismeréseként, az egyházközségben végzett nevelő munkájának nagyrabecsüléseként **TURA DÍSZPOLGÁRA** címet adományozza

BÁRDI JÓZSEFNÉ részére Tura Nagyközség Képviselő-testülete az általános iskolában végzett áldozatos nevelői, a fiatal korosztálynak tanításában kifejtett kimagasló tevékenységéért **TURÁÉRT EMLÉKÉRMET** adományozza

BENKE SÁNDOR részére Tura Nagyközség Képviselő-testülete a mozgóképes kultúra, a mozi nagyközségünkbe történő közvetítése terén végzett kimagasló tevékenységéért **TURÁÉRT EMLÉKÉRMET** adományozza

TÓTH JÓZSEF részére Tura Nagyközség Képviselő-testülete a nagyközség fejlődése, valamint a kulturális élet terén végzett kimagasló tevékenységéért **TURÁÉRT EMLÉKÉRMET** adományozza

TÚRÓCZI FERENC részére Tura nagyközség Képviselő-testülete a nagyközségben található képzőművészeti értékek megmentése terén végzett kimagasló tevékenységéért **TURÁÉRT EMLÉKÉRMET** adományozza

Tizenkét magyar évszázad

VI. Az Anjou-királyok kora

Az utolsó Árpád-házi király uralkodása a tartományurakkal való küzdelemmel telt. Országlására fenyegető árnyékként vetült a pápa által támogatott nápolyi Anjou-ház trónigé-nye; ui. a nápolyi Sánta Károlynak Kun László - egykori magyar király - nővére volt a felesége, ki öccse halála után azonnal bejelentette igényét a magyar trónra. Azonban, miután Endrét sietve megkoronázták, Mária királyné lemondott igényéről fia, Martell Károly javára.

A királyfi 1295-ben meghalt, így a soronkövetkező Anjou trónkövetelő Károly Róbert lett, aki már 1300-ban partraszállt Magyarországon, hogy személyes jelenlétével nyomatékosítsa igényét. Endre a végső harcra készült a kiskorú "betolakodóval" szemben, mikor 1301. januárjában meghalt - anélkül, hogy fiú-utódot hagyott volna hátra.

A király halála még a lázongó, pártütő, egymással is viszálykodó országnagyokat is megrendítette. Mindenki érezte, hogy valami visszavonhatatlanul véget ért. Lezárult egy dinasztia uralkodásának kora. Kihalt az Árpád-ház, mely négy évszázadon keresztül adott fejedelmeket és királyokat az országnak.

Az ország nádora így írt erről: "letört Szent István magyar király véreből fakadott törzsöknek utolsó aranygallyacskája, és a főpapok, főurak, nemesek és az ország minden rendű és rangú népe érezte, hogy elveszítette született urát; kesergett halálán, mint Ráchel sirt gyermekein; keresve keresték, kit találjanak utódjául a szent király véreből." A külföldi krónikás is megértette a honfoglaló-államalapító- és keresztelő dinasztia kihalásának jelentőségét: "Tanuljátok meg tőlem, hogyha egy ország, melynek fejedelme van, elveszíti örökös urait, napról-napra hanyatlak. Magyarország azon sírjál és panaszokdjal szüntelenül, hogy ő nem hagyott örökös, ki megvigasztaljon. Magyarok, most csekélynek vélték a kárt, de majd igen nagyra nő, ha nem lesz békétek és bírátok, ha majd mindenféle kiskirályok teremnek az országban, akkor látjátok csak meg, mit veszítettetek, sohasem lesz többé király Magyarországon, kinek annyira illenek a fejedelmi hatalom, mint akit örökösen megilletett a birodalom."

Abban az urak egyik voltak, hogy az Árpádok kiterjedt rokonságából kell valakit a trónra ültetni. A Délvidék urai Károly Róbertet sietve Esztergomba vitték; de nem a Szent Koronával koronázták meg, így az országnagyok többsége azt érvénytelennek tekintette. Helyette IV. Béla dédunokáját, a cseh Vencel király fiát választották királlyá. (Mivel ő még gyermek volt, apját kérték fel a kormányzásra.) Erre a pápa Boccasino bíborost Magyarországra küldte, hogy szorítsa rá a magyar főpapokat, hogy Vencel ellenében Károly Róbertet támogassák, ugyanakkor Vencelt a Szentszék döntőbírósa elé idézte. Mindezekben belül a Habsburgok is félték attól, hogy a magyar és a cseh korona egyesül, s háborúval fenyegetőztek. A cseh király meghátrált, és a koronát átadta IV. Béla unokájának, Ottó bajor hercegnek. Az ország el is fogadta urának Ottót, ki ingatag helyzetét Kun László erdélyi vajda leányának nőül vételével kívánta megszilárdítani.

- Azonban, időközben az Anjouknak sikerült megnyerniük az erdélyi oligarchát, ki törbe csalta az esküdjére érkező királyt; elfogta, s a koronát elvette tőle. (Szabadulása után, a csúffá tett, megalázott Ottó hanyatt-homlok menekült az országból.)

- Egyedül Károly Róbert maradt a színen, kit már a megfáradt urak többsége is hajlandó volt elfogadni, amennyiben eláll a pápai hűbéresség igényétől. 1308-ban a rákosmezei országgyűlésen Károly Róbertet királlyá választották. - Eközben a Szentatya Gentile bíbornok személyében követett küldött Magyarországra, ki eredményes és titkos tárgyalásokat folytatott Csák Mátéval és más tartományurakkal.

1310-ben Károly Róbertet a Szent Koronával - "Isten kegyelméből" - Magyarország királyává koronázták. - Véget ért a kilenc éves interregnum.

Az új király azonban még mindig nem lehetett igazi ura országának, ugyanis a leghatalmasabb tartományurak - egykori támogatásukért cserébe - azt várták a fiatal uralkodótól, hogy érje be a névleges hatalommal.

A nyílt ellenségeskedés Kassán robbant ki. A városi polgárok fölkoncolták Aba Amádét, a Felvidék keleti részének tartományurát; erre az Aba-fiak sereget gyűjtöttek, amelyhez csatlakozott Csák Máté, a Felvidék nyugati része urának a hadereje is. A királyi hadsereg 1312-ben a Kassa és Eperjes közti Rozgony előterében ütközött meg velük. A löcsei és a kassai polgárok segítségével megsemmisítő csapást mért a tartományúri seregre. 1317-ben a királyi had Debrecen mellett szétveri Borsa Kopasz seregét; 1319-ben a zalafői csatában térdre kényszeríti a Kőszegieket. 1321-ben behódolnak Kun László fiai és meghal Csák Máté. Ezzel immáron Károly Róbert országának egyedüli és valódi ura lett. (21 évet kellett erre várnia!)

Ezután a belső béke és gyarapodás, valamint a külső hódítások évtizedei következnek. A nyugalmat csupán Zách Felicián merénylete zavarja meg 1330. április 17-én a visegrádi királyi várban.

- A monda szerint Zách Felicián, Barkó várura a király udvarába küldte lányát, Klárát Károly Róbert negyedik (!) feleségének, a lengyel Erzsébetnek szolgálatába. "Kázmér, a királyné öccse szemet vetett a szépséges Klárára és elvette tisztességét." A liliumtipró herceg ezután kerekelt oldott. A lelki sebeitől esztét vesztett apa a kerítő királynén kívánt bosszút állni: ebéd közben kivont karddal rontott a királyi családra. A vágást elvettette, de így is lemetélte a királyné négy ujját. A merénylet a főurak a helyszínen cafatokra vagdalták. A merénylet után " a szánandó, ártatlan Klárát lemetszett orral és ajakkal, megcsönkített kezekkel lórakötve hurcolták végig a városon, s azt kellett nyöszörögnie, így jár mindenki, ki kezét emel a királyra... Tetemét ebek szaggatták széjjel kívül a falakon..."

- A hivatalos ítéletével egészen másképp magyarázza az eseményeket: Zách, Csák Máté egykori bizalmi embere bosszúból támadt a királyra és gyermekeire, így vágta le a királynénak a király és gyermekeit óvó kezét. Az ítélet szövege Zách Feliciánt "iszákos, garázda és vérszomjas ember"-nek nevezi.

E véres közjátéknál azonban sokkal fontosabb, hogy Károly Róbert átgondolt gazdaságpolitikájának köszönhetően fetöltötte a kongó királyi kincstárat. Vámrendeleteivel ösztönözte a külkereskedelmet, a magánföldesurakat érdekeltté tette a nemesfémek bányászatában és hadszerkezeti reformot hajtott végre.

Külpolitikájában ötvöződött a diplomáciai ügyesség és a nyílt erő alkalmazása.

1335-ben Visegrádra hívta az addig viszálykodó lengyel és cseh uralkodókat. A három király megállapodást írt alá, melynek értelmében összehangolták kül- és gazdaságpolitikájukat és - lényegében - kölcsönös katonai segítségnyújtásban egyeztek meg. 1339-ben pedig lengyel-magyar örökösödési szerződést írtak alá, melyben Nagy Kázmér gyermektelen halála esetére Károly Róbert utódai számára biztosították a lengyel trónt. Déli és keleti hódításaival pedig Károly Róbert megszilárdította a vazallus államok gyűrűjét határaink mentén.

Uralkodása utolsó éveiben Európa-szerte keresett és közkedvelt fizetőeszköz volt a firenzei mintára - jó körmőci aranyból - veretett aranyforint.

Erős és gazdag királyságot hagyott fiára, a lovagkirályként ismert I. Anjou (Nagy) Lajosra 1342. július 16-án bekövetkezett halálakor.

Lajos rögtön trónralépése után visszafoglalta, az időközben elveszett, macsó bánaságot. Havasalföld egy évvel később önként hódolt a magyar királynak. 1345-ben Horvátországba vezetett hadjáratot; a dalmát városok ostromához fogott. Zára falainál azonban vereséget szenvedett. A dalmáciai kudarc után nem sokkal értesült arról, hogy a nápolyi Johanna meggyilkoltatta uralkodótársát, Endrét, Lajos testvérét, s holttestét is meggyalázták. 1347-ben vezette Lajos első nápolyi hadjáratát: ellenállás nélkül diadalmenetben érkezett céljához. Johanna elmenekült. A pestis viszont Lajos hadát kényszerítette távozásra. Három évvel később újabb hadjáratot kénytelen vezetni Nápolyba, s most már véres ütközeteket kell vívnia. Hazafelé Rómán keresztül vitt az útja. A város kapujánál Cola di Rienzo és száz bíbortógába öltözött polyár hódolt a magyar király előtt.

- Nápolyt azonban nem sikerült megtartania, és 300.000 arany fejében lemondott róla.

A nápolyi kaland nagyban előmozdította a II. Aranybullaként ismert 1351. évi törvények kiadását, melyben megerősíti az "egy és ugyanazon nemesség" elvét; törvénykezik a nemesi birtok elidegeníthetlenségéről ("ösiség") és rendelkezik a "kilenced" kötelező beszédéről, az "úriszék" intézményéről és a pallosjognál.

Még ugyanebben az évben a lengyelek oldalán a litvánok ellen visel háborút. Majd az állandó betöréseikkel keleti és déli határainkat nyugtalanító tatárokkal számol le. Ezután a nápolyi kaland előtt félbemaradt dalmáciai hadjáratot folytatta és fejezte be. (Spalato és Trau önként nyitotta meg kapuit; Zárát kemény ostromban vette be.) Velence lemondott Dalmácia és a szigetek birtoklásáról. A tengeremlék visszafoglalása után "pacifikálta" a balkáni térséget is: hűbéri függésbe vonva Boszniát, Havcselvéit és Bulgáriát.

1370-ben pedig - Nagy Kázmér halála után - az 1339-es szerződés értelmében elfoglalta a lengyel trónt. Az ország kormányzását anyjára, Erzsébetre hagyta és hazatért Krakkóból. (Erzsébet nem volt népszerű a lengyel urak körében.)

A lengyel korona birtoklása azonban nem járt sok örömmel és haszonnal Lajos számára. Birodalma "túlnötte" magát. Ez a fegyveres erőkkel és szerződésekkel összetartott konglomerátum sohasem vált szerves egységgé, s a király halála után - mint csupán dinasztikus képződmény - fel is bomlott.

Lajos uralkodása utolsó évtizedében kétszer is megütközött a tért nyerő oszmán törökökkel. (Mindkét háború fényes győzelemmel zárult; talán ennek is köszönhetően - a trónon öt követő Zsigmond mélyen alábecsülte uralkodása kezdetén a török veszélyt.)

Lajosnak nem született fiúgyermeke, így utódjául idősebb leányát, Máriát és jegyesét, Luxemburgi Zsigmondot jelölte meg.

Az Európa-szerte félt és tisztelt "archirex" ("tőkirály") 1382. szeptember 10-én hunyta le szemét.

Kálna Tibor

EGYHÁZKÖZSÉGI HÍRADÓ

Beszélgetés Szabó László turai káplánnal

Mintegy tíz éves várakozás után, 1996-ban - a hál'Istennek nagy létszámú turai egyházközségbe - Lukács András plébános mellé egy újonnan szentelt káplánt helyeztek a hitélet szolgálatára. Ez a bemutatkozó beszélgetés azt a kaput kívánja megnyitni a hívek számára, melyen keresztül Szabó Lászlóhoz, mint lelki atyánkhöz juthatunk majd el.

- Őszinte szeretettel köszöntelek Turán és köszönöm, hogy lehetővé tetted ezt a beszélgetést. Elsőként is, ha mondanál néhány szót származásodról, lakóhelyedről!

- Budapestben születtem, Pestszentimréren, 1972-ben. Általános iskoláimat is ott végeztem, abban a kerületben, középiskolámat pedig a Budapesti Piaristáknál. Szüleim jelenleg is a közelben, Pestszentlőrincen laknak. 1990-ben érettségiztem, utána a Hittudományi Főiskolán folytattam tanulmányaimat, majd a következő évben átkerültem a Pázmány Péter Római Katolikus Hittudományi Akadémia teológia karára nappali tagozaton. Ide is csak egy évet jártam. Azután már kispapként Egerben végeztem egy évet a főiskolán a Papnevelő Intézetben, utána egy év következett Ausztriában egy kollégiumban. Az utolsó két év Győrben telt el, ott fejeztem be a tanulmányokat. Majd felszenteltek és az első állomáshelyem Tura lett.

- Miért választottad a papi hivatást, mikor érlelődött meg benned ennek a gondolata?

- Biztosan mely gyökerei vannak mindannyiunk életében a hivatásnak. Ez a papi hivatással is így van. Isten tervében ez már megvolt, az ő gondolatában elejétől fogva meglehetősen, csak az a kérdés, hogy én mikor ismertem fel, mikor foglalkoztam vele először. Úgy szoktam magamnak megfogalmazni, hogy olyan hat éves lehettem, mikor először felmerült bennem. Minden vasárnap elvitt a nagymamám a templomba, és minden alkalommal cukrászdába is bementünk utána. A kettő így számomra összekapcsolódott. Vannak tehát ilyen emberi tényezők is, azaz, hogy nagyon vártam a cukit, és persze a templomot. A kettő akkor számomra nem létezett egymás nélkül. A templomban nagyon megfogott annak légköre, az a szent csend, hogy nem szabad járkálni, a pap hácsi az oltár mögött. Vajon ki lehet az a hácsi?

- És mit mondott róla a nagymama?

- A nagymama próbált eligazítani a maga módján. Elmesélgette, hogy itt az Úr Jézussal találkozunk, itt csöndben vagyunk, imádkozik mindenki, nem járkálunk össze-vissza, hanem majd a mise végén körbemelegyünk és széténezzünk. Azt hiszem, hogy az első élmények gyermekként ezek lehettek. Komolyabban középiskolás koromban kezdtem el érdeklődni ez iránt a piarista atyák mellett, akik nemcsak a tudományokra tanítottak, próbáltak tanítani, nemcsak ügynevezett közismereti tárgyakra, hanem hittan is volt beépítve az órarendbe. Osztályzatot is kaptunk hellyel. Nagyon szerettem a hittant. Meg egyáltalán a légkört. Ministrálást, az osztálymiséket vasárnaponként. Tehát azt hiszem, hogy mindez összességében megérlette bennem az elhatározást. Az egyértelmű döntést azonban még nem mertem kimondani. Kicsit vártam, így civil hallgatóként kezdtem meg a teológiai tanulmányaimat és végül is másodévre jelentkeztem a püspökatyánál, Keszthelyi püspök úrnál. Ő akkor volt "friss" püspök - előtte két hónappal kapta meg a kinevezését - és mi voltunk az első felvételizői. Ketten maradtunk meg a tíznél több felvételizőből. A püspök úr felvett bennünket és másodévre Egerbe küldött a Papnevelő Intézetbe.

- Családban, rokonságban volt-e példa ennek a hivatásnak a választására? Vannak-e ilyen gyökereid?

- Nagypapám egyik nővére apáca volt. A gyökereket azonban az jelenti, hogy a család odahaza a vallás felé terelgetett, anélkül, hogy bármű is erőltettek vagy kényszerítettek volna.

- Testvéreid vannak?

- Sajnos nincsenek.

- Kineveztek Turára. Mennyire voltak ismereteid Turáról, jártál-e itt korábban. Tudat-e, milyen itt az egyházi, a vallásos élet?

- Kómár István atya kispapjáról volt, fölöttem járt - úgy emlékszem - két évvel. Beszélgetés közben tudtam meg, hogy turai, s azt is, hogy itt nagyon szépen járnak az emberek templomba. Tehát azt már előzetesen tudtam, hogy Tura egy eléggé vallásos község, de én magam nem voltam itt korábban.

- Idekerülésed pontos időpontja?

- A kinevezési okirat augusztus 1-től szól, de én két nappal előtte - a plébános úr kérésére - már idejöttem, hogy kicsit elhelyezkedjem.

- Hogyan osztottátok meg a munkát?

- Nos. Hitoktatásban 17 órát kaptam egy héten a két községben, Turán és Galgahévízen együtt. Misék közül általában én mondom az esti, plébános atya a reggeli miséket. Temetni már temettem, esküvőm is volt. Akkor végzem én ezeket a szertartásokat, ha a plébános úr megkér rá. Úgy is mondatnám, hogy még az első stádiumban vagyok.

- Mennyire fogott meg a turai templom olyan esztétikai élmények után, mint az egri bazilika vagy a győri székesegyház?

- Nem hiszem, hogy ez azokkal össze kellene hasonlítani. Ez a templom nagyon szépen rendbe van hozva kívülről-belülről, izlésesen be van rendezve. Még az előző plébános atya alakította ki a szentélyt a zsinat által megújított szentmiseévégzéshez (szembemiséző oltár). Úgy tudom, hogy az országban úttörő volt ezzel a munkájával. Legalábbis egyházmegyei szinten először közt hajtott végre ezt az átalakítást. Maga a templom festése is nagyon szép. Hála Istennek megadott az a kegyelem, hogy ismerhettem Kákonyi Asztrik ferences atyát, akinek tervei szerint készültek a színes üvegablakok és a festett képek. Én őt nagyon megszerettem, megkedveltem a munkáit is. Annyira megörültem, amikor beléptem először a templomba és megláttam az ő képeit. Na, mondtam: "Hát akkor ide tényleg hazajöttem!" Túl azon, hogy az Oltárszentség jelen van, még a képek is személyes jó ismerősömmek a képei. Utolsó pár hónapjában ismertem meg az atyát, mikor már súlyosan beteg volt és hősiesen viselte szenvedését. Tehát emberileg is nagyra tartom.

- Néhány évvel ezelőtt itt sok fiatal káplán követte egymást, de mindnek volt és mindig nekik volt a legintenzívebb kapcsolatuk a keresztény fiatalsággal. Jelenleg Barczy Zsolt vezet egy ifihittancsoportot. Neked esetleg vannak terveid a fiatalokkal?

- Úgy tudom, tíz éve volt itt utoljára fiatal káplán. Elődeim már nem kezdő káplánok voltak, így az enyém egy gyökeresen más helyzet. Nyilván vannak terveim, hiszen tervek nélkül nehéz egyik napról a másikra létezni, de alapvető elgondolásom az, hogy mindent a plébános úr vezetése alatt teszek. Aműt ő mond vagy amivel megbíz, amire felkér, aműt megbeszélünk, azt megcsinálom. Önálló, független akciókat nem szeretnék beindítani.

- Tőle nem érkezett még ilyen biztatás?

- Nem, hiszen Barczy Zsolt jól csinálja. Persze ez nem jelenti azt, hogy én néha nem kapcsolodom be. De hát nem lehet tudni, hogy engem innen mikor helyeznek tovább. Nem biztos, hogy jó lenne szakmailag sem - ha szabad ilyen szót használnom - egy esetleges rövid időtartamra ilyesmibe belekötőrködnöm. Én inkább csak bekapcsolodom.

- És ez még csak szándék?

- Nem. Már több alkalommal voltam a foglalkozásaikon. Nagy szeretettel fogadtak az ifjéket.

- Eddig csak jót mondtál Turáról, a hitéletéről, a plébános atyával való kapcsolatodról, a templomunkról. Ha kitágítom a kérdést az egész faluközösségre vonatkozóan, milyen élményeid vannak?

- Azt hiszem, csak jóról számolhatok be. Az első élményem akkor volt, mikor ide hivatalosan megérkeztem július utolsó napjaiban. Az úton elbeszélgettem a sofőrrel, nem figyeltük a települések névabláit, de ahogy az órára néztem, úgy gondoltam, már Turán kellene lennünk. Nem vettem észre, hogy már bejöttünk a községbe, hiszen annyira egybe vannak épülve. Kértem a sofőrt, hogy álljunk meg az út mentén. Asszonyok beszélgettek kerékpár mellett, ahol megálltunk a teherautóval. Civilben voltam, egyszerű hétköznapi ruhában. Kiszálltam a kocsiból és megszólítottam őket: "Asszonyok, ne haragudjanak! A turai plébániát keresem." Eligazítottak annak rendje és módja szerint, aműt én meg is

EGYHÁZKÖZSÉGI HÍRADÓ

köszöntem. "Jaj, csak nem maga a MI papunk! Jaj, de örülünk!" - kiáltottak fel. "De igen, én vagyok." - mondtam örömmel. Szóval, ez volt az első fogadtatás, a legelső benyomás.

- Lehet, hogy kicsit korai még megkérdeznem, hogy mennyire vagy közéleti ember. Itt nem politizálásra gondolok. Példaként hoznám a plébános atya úgymond közéleti szerepvállalását, közéletiségét akár a milicentenáriumi programok szervezésében, megtekintésében, vagy az iskolaszéki üléseken való esetenkénti részvételét.

- Ennyiben - az hiszem - hogy én is az vagyok ill. leszek. Amennyire a plébános atya bevon, amennyire jónak látja. Mert ugye ő a felelős itt mindenért. De egyébként örömmel vennék benne részt.

- Úgy gondolom, a papi hivatás mindenképp egyfajta közéletiség. Hogyan értelmeznéd a papi hivatás lényegét ill. fogod fel azt magad számára?

- A papi hivatás lényege: Krisztus képére alakulni. Bár ez nemcsak a papi hivatás, hanem minden hivatás lényege. Szépen beérni, mint alma az almafán. S mire almászüret van, tehát eljön a kaszás, az ember tényleg olyan állapotba kerüljön, úgy beérjen, hogy a jó Isten előtt méltón megálljon. Én is valahogy erre törekszem, s persze ez úgy, hogy a hívekkel együtt, a hívek között. A remete magában csinálja ezt, az egyházmegye pap meg kint a hívek között, tehát együtt a hívekkel. Szóval az lenne a lényege, hogy a pap önmaga is eljusson az üdvösségre azokkal az eszközökkel, melyekkel kell, hogy éljen, kell, hogy használja (imádság, szentmise, hitoktatás). Ezeket minél jobban elvégezni, ugyanakkor a híveket is elvezetni az üdvösségre életünk céljához, Krisztushoz. Én így látom ezt. Volt egy kedves győri spirituális atya a tanáraink között, aki azt mondta: "Biztos vagyok benne, hogy a pap vagy együtt üdvözülni a híveivel, vagy együtt kárhozik el." Általában ritkaság, hogy szent életű a pap, a hívek meg züllemek és fordítva, hogy a hívek nagyon ájtatosak és a pap züllik. Szóval általában egymás mellett halad a kető, nem egymással ellentétben. Ez a lényege, ezért küldött bennünket Krisztus, hogy, mint apostolai vezessük a híveket. Elsősorban önmagunkat, és a híveket is.

- A papi hivatásba befér-e, hogy - közönséges szóval élve - valamilyen szabadidős tevékenységet üzzél?

- Katonánál van a következő anekdota: Bemegy a tiszt ellenőrizni az ebédnél, hogy minden rendben van-e, esznek-e a katonák. Hát, persze esznek. A tiszt erre megkérdezi: "Na, emberek! Szokott maradni? Hagynak az ebédből?" "Igen. Néha hagyunk." - válaszolnak. "Na és akkor mit csinálnak a maradékkal?" - kérdez vissza. "Hát, általában utána azt is megesszük." - felelik.

Valahogy így vagyok én is. Szabadidőmben is azt csinálom általában, amit főidőmben. Ez biztos még a kezdésnek is az egyik következménye. Sok időt elvesz még a készülés. Meg a papi életnek vannak olyan részei, oldalai, ami kifelé nem látszik, de elmaradhatatlanul hozzátartozik ahhoz. Ilyenekre gondolok pl.: elmélkedések, zsolozsma végzése, plusz imádságok, rózsafüzér, adoráció a templomban, tehát amikor nem közösségekben, hanem csöndesen imádkozunk az Oltáriszentség előtt. Egyedül van a pap, nem vezeti az imát. Ezek nem látványosak, de kitöltik az időt.

- Hallottam, hogy egy cigánytemetésen énekeltél egy cigány népdalt. Arra gondoltam, esetleg mélyebben foglalkoztál ezzel a kultúrával, vagy csak magával az énekléssel. Esetleg játszol valamilyen hangszeren?

- Visszafelé kezdem. Hangszeren sajnos nem játszom komolyan. Zongorán elpötyögök. Korábban ez követelmény volt, ma már inkább csak zenei alapfogalmakkal kell tisztában lenni.

A cigánydal eléneklésének a következő az indítatása: Bennünket arra készítettek fel a szemináriumban, hogy jelenleg nagy a cigányság számaránya a lakosságban. Úgy gondolom, nem árt, ha néhány szóval vagy esetleg éppen dallal tudok hozzájuk szólni. Egyébként csak egy-két ilyen dalt tudok, nem foglalkoztam vele mélyebben.

- Mit érzel, hogyan hatott rájuk?

- Az hiszem, pozitívan. Mindenkit meg kell próbálni megszólítani a maga nyelvén.

- Hogyan szóltatnád meg az olvasókat a keresztény hit nyelvén? Mi az, amit üzennél a Bibliából, esetleg egy kedvenc verseddal, idézetteddel a turai híveknek az újságon keresztül? Itt nem a parancsokra, figyelmeztetésekre gondolok, hanem valamire, amire mindig szívesen utalsz, merítesz és mások is meríthetnek belőle.

- Az Új Misszió c. lap júliusi számában jelentünk meg - az egri érseki tartomány újmisései -, ahol ez meg kellett fogalmaznunk, így ez ismételném meg. Ott is hosszasan gondolkodtam ezen, imádkoztam rája, hogy mi lenne az, ami tényleg a mai embernek - függetlenül attól, hogy fiatal, idős, hol lakik - szól. János evangéliumában Krisztus mondja: "Bátorság! Ne féljete! Én legyőztem a világot." Apostolainak és mindannyiunknak mondja ez természetesen. A mai ember tele van szorongással, félelemmel. Félnünk a munkanélküliségtől, félnünk a haláltól. A régi ember - akár nagyanyainkra gondolunk, vagy még régebbre dédnagyanyainkra - természetesnek vette az, hogy meghalunk. Ugye ez szomorú, de természetes. A fiatalabb generáció fél ettől, szinte betegesen. A betegségtől legyengülünk, munkaképtelenné leszünk, nem lesz kényerünk, az áremelkedéstől félnünk, adóemelésről, mindentől. Tele vagyunk félelemmel. Már szinte családban félnünk egymástól, nehogy megbántunk valakit, vagy ő nehogy bennünket megbántson.

- Neked már nincsenek ilyen félelmeid? Neked sikerült legyőzni?

- Nem azt mondom, hogy nincsenek, de Krisztus mondja, hogy bátorság, ne féljünk. És ő minden nap ez kiáltja nekünk, hogy bátorság. Ha Krisztus legyőzte a világot halálával és feltámadásával, akkor, aki benne hisz, az ugyanúgy szenvedni fog, mint ő, ugyanúgy meghal, de ugyanúgy föl is támad. Tehát végül is nincs sok értelme a félelemnek akár háborútól, akár üldözéstől, akár éhségtől vagy bármástól, mert, ha elkerülhetetlen, akkor elkerülhetetlen. Mindannyian átmegyünk valamilyen szenvedésen; így igaz, hogy kereszt nélkül nincs üdvösség. Ez kikerülhetetlen, de ha kiartunk, akkor üdvözülnünk Krisztus ígérete alapján, ezért nem szabad félnünk. Sőt. Ő is mondja: „Bátorság! Ne féljete!” Ez tudnám üzeni az olvasóknak, a turaiaknak és mindenkinek, hogy bátorság, Krisztus legyőzte a világot és mi is le fogjuk győzni, ha tiszta szívvel és tényleg hátsó szándék nélkül követjük Krisztust.

Seres Tünde

A HÉTKÁPOLNA BÚCSÚJA
VÁCOTT

A Hétkápolna búcsújára sereglett össze a nagyszámú lelkes résztvevő szeptember 14-én Vácott, alig egy héttel a Szent- atya magyarországi látogatása után. Rendezett, tömött sorokban vonultunk a Székesegyháztól körmenetben a Hétkápolnáig, ahol de 10 órakor Megyéspüspök úr celebrálta az ünnepi szentmisét. A koncelebráló papok nagy létszáma még ünnepélyesebbé tette egyházmegyéink e kiemelkedő eseményét. Szinte valamennyi város és község képviseltette magát, ki-ki a saját egyéniségevel tarkítva, fűszerezve az éneket, imádságot. Sokak szerint már régen gyűlt össze ekkora tömeg a közös búcsú hálaadására.

Megyéspüspök úr megköszönte a zárandóknak a szépszámu részvételt, és nyomban párhuzamot vont az élő, lüktető magyar egyházzal. Szentbeszédében kiemelte a pápa apostoli látogatásának jelentőségét és szölt az MKPK-val Győrött folytatott zártkörű megbeszélésről is. A pápa buzdítása és bátorítása kiérződött szavaiból, amint tolmácsolta a püspökökkel lefolytatott megbeszélését. Szent Ágoston életpéldáját, a Nagy püspök megtérését állította elének. Amint Szent Mónika zokogó imái meghallgatásra találtak Isten előtt, s fiából, Ágostonból Istennek tetsző kedves szent lett, mennyivel inkább meghallgatást talál a Szűzanya Fianál, amikor szegény magyar népéért könyörög. Nincs okunk tehát az aggodalomra, bátran küzdhetünk erkölcsünk, nemzetünk megújításáért, hiszen mennyei pártfogónk van, aki szüntelenül könyörög értünk.

Mi, turaiak szintúgy követtük méltó részünket az ünneplésből. Ministránsok, máriáslányok, férfiak és asszonyok együtt vonultunk a káplán atya vezetésére alatt. Esperes atya tanácsára becsatlakoztunk a szomszéd község, Galgahévíz hívei közé, s így szépen egészítettük ki egymást. Ők díszes zászlókat lengettek, a mi leányainkon pedig a gyönyörű kék-fehér ünnepi palástot lengette a szél.

Mindannyian lelkileg felfrissülve, töltözve térünk haza, s a ministránsok megsokolt töretlen kacagása valóban az élet, az újradalés jeleit mutatja.

Szabó László
káplán

A TURAI KOMÉDIÁSOK SZINKRÓHE BEMUTATJA
BRADÁNYI - POZSGAI - NAGY
A
KÖLYÖK

című zenés-táncos színdarabját a turai művelődési házban

Szereposztás:

KÖLYÖK:

CHAPLIN:

MARY:

HENDŐR:

M. FOAYER:

LUCY, ANGYAL:

HENRY:

TED:

B. HENRY, PINCÉR:

EC:

MED:

DUKOVSKY:

PRODUCER, SZENT PÉTER:

HIRÓNÓ:

BETTY:

FREDY:

TÁNCOSOK

☺ Pápai Zoltán / Láng Péter

☺ Pászti Zoltán

☺ Sági Éva / Diligens Melinda

☺ Kuti Balázs

☺ Hangodi Szilvia / Diligens Judit

☺ Benke Zsuzsanna / Csorba Beatrix

☺ Szilagyi Katalin

☺ Békési Gábor / Nyilas Mihály

☺ Szénási István

☺ Lukács Péter

☺ Sallai Gyula

☺ Békési Judit

☺ Takács Pál

☺ Gólya Ágnes

☺ Jenei Szilvia / Prima Katalin

☺ Nagy Roland

Mindenkit szeretettel várunk!

Diligensné „KÖLYKEI”!

*"Hiszek a nevetés és a könny hatalmában,
mivel ez az ellenmérge a rettegetésnek és a gyűlöletnek."
(Chaplin)*

Mintegy három éve péntek esténként a műv. házban töretlenül folyik a csapatmunka. A színjátszás szeretetének ültetése. A termés minden évben megéri, de mindig más és más, így - mi, közönség - évente kedvünkre szüretelhetünk. Ezt az élvezetet nem szabad szó, sőt írás nélkül sem hagyni!

- Megfigyeltem, hogy ügyelsz arra, hogy a műfaj könnyedebb hangvétele ellenére a középpontban mindig valami fontos erkölcsi mondanivaló álljon. A témaválasztásról, a zenei daraboknak való elkötelezettségéről mondj néhány szót! Azon belül is mi volt a konkrét oka a Kölyök c. darab választásának?

Dné: A Herz után nem volt könnyű a választás, mert annak annyira egyetemes mondanivalója van ami után az ember egy nagy űrt érez. Annyi volt biztos, hogy zenés darab lesz. Ez a műfaj az, amely a színjátszóainkhoz leginkább közel áll.

- Zenés darab választása már a színjátszók felől is igényként jelentkezett?

Dné: Igen. Úgy érzem, hogy a gyerekek ebben megtalálták, megtalálják azt, ahol mindenféle téren ki tudnak bontakozni. Nagyon jó mozgásúak, a zene őket is oldja. Úgy érzem, hogy a Kölyök c. musical mondanivalójában, hangulatában nagyon aktuális.

- Volt, aki látta előtte a magyar színpadi feldolgozást?

Dné: Nagyon kevesen láttuk. Én láttam először, de magáról a darabról kritikát korábban már olvastam. Ismertem a történetet, tudtam, hogy Charlie Chaplinról szól. Tudtam, hogy Chaplin személye általában közel áll mindazokhoz, akik művészetekkel foglalkoznak.

- Ha már van egy ilyen előzetes képzetek a darabról, mennyire törekedtek arra, hogy a látottakat adjátok vissza? Vagy csak egy minimális alapként szolgált?

Dné: Ez nagyon jó kérdés, mert itt nagyon el lehet csúszni. A színházi feldolgozása nem is annyira ragadott magával.

- Ennek ellenére biztos voltál benne, hogy mégis ezt választod?

Dné: Igen, mert a darabnak a témája tetszett. Én már a színházban ülve azon gondolkodtam, hogyan lehetne másképp megcsinálni. Nem tartottam a közönség számára elég érthetőnek, ezért ahhoz hasonlóra egyáltalán nem is törekedtem. Mindenképp úgy akartam felépíteni a darabot, hogy elsősorban ne Charlie Chaplinról szóljon. Bár ott sem ez volt az alapelv, inkább a túlzott jelenet-váltásokkal volt a gond.

- Olyan szinten sem törekedtek a látottak követésére, hogy a karakterek megformálása hasonló legyen, ha a rendezői fogások el is térnek?

Dné: Az kétségtelen, hogy volt egy-két nagyon-nagyon jó karakter. Azokat leutánozni megint nem lett volna szerencsés dolog, hiszen az esetek többségében színésznagyságokról volt szó.

- Említetted Chaplin mindannyiunkra gyakorolt hatását. A helyi szereplőknek nem adott az egy plusz motivációt, hogy Chaplin figurája központi szerep - azzal együtt, hogy a darab mondanója elsősorban nem az ő élettörténete. Nem éreztétek úgy, hogy ilyen név mellett meg kell próbálni felnőni a szerepekhez?

Dné: De, tényleg ösztönzést adott. Biztos vagyok benne, ha előfordult Chaplinról bármilyen film vagy kiadvány, arra lecsaptak, mert az ő személye akkor közel volt hozzájuk.

- Éppen Chaplin kapcsán, az ő műfajából a némafilmből és a burleszkból adódóan nem jutott eszetekbe ironikusan túlzó, esetleg pantomimszerű mozgáselemeket felhasználni?

Dné: Eszembe jutott, de mindjárt az elején teljesen kizártam, mert ehhez megint egyfajta képzettség kell.

- Ez a darab, az előző, s talán a következő is rengeteg ének-és táncmunkát igényelt, igényel. Mennyire vagy elégedett a szereplők által történő kivitelezés színvonalával? Szükségét érzed-e, hogy szakmailag ilyen irányban képzett személy foglalkozzon velük?

Dné: A gyerekeknek ének óra mindenképp kellene, legalább azoknak, akik szólót énekelnek. De, ugye, mi amatőrök vagyunk. Mindezeket könnyebb lenne tökéletesíteni, ha naponta nyolc órát foglalkoznánk a színjátszással.

- Az amatőrségbe mennyire kell, hogy befolyásoljon a követelménytámasztás?

Dné: Ezek a gyerekek nem profik. Az egyik tehetsége-sebb, a másik kevésbé tehetséges. egy biztos, van egy mag, amelyik stabil, amely az évek során képes volt nagyon-nagyon sokat fejlődni mozgásban, kiállásban, beszédtechnikában, stb. Az ének egy szindarabnál nem annyira domináns, a játék a lényeg. A fals hangokat jó játékkal lehet feledtetni. Az a lényeg, amit eljárszanak, ahogy eljárszák magát az éneklést is.

- De mi lehet a végső cél?

Dné: Én nem hiszem, hogy kell egy ilyen végső célnak lenni. Ez nem egy ilyen végső célért megy, hanem, hogy a gyerekek szeretettel, élvezettel csinálják, jól érezzék magukat együtt. Még a siker sem olyan fontos, bár most, hogy belekóstoltak, ez talán már cél is. A legfontosabb azonban, hogy van egy feladat, amit megoldanak. Eddig, úgy érzem, jól megoldottuk. Arról persze lehetne beszélni, hogy mit lehetett volna még a szindarabjainkból kihozni, de pontosan azért nem beszélünk róla, mert nem profik vagyunk. Nem akarok sztárokat képezni.

- Az amatőr színjátszással kapcsolatban kérdezném meg, hogy a környéken kiknek a létezéséről tudtok, van-e és milyen a kapcsolatuk más amatőr csoportokkal? Hol helyeznétek el magatokat ezek között a csoportok között?

Dné: Én azt hiszem, hogy nem egy gyakori dolog, hogy felnőtt vagy ifjúsági színjátszócsoporthoz létezzon. A környékben sem sok van. Sőt. Én úgy tapasztalom, hogy azoknál is, akik elindultak, nagyon hamar véget érnek ezek a kis együttesek. Volt vagy van Kartalon. Egy ideje új darabbal nem jelentkeztek. Van egy valkói csoport, amely a mi hatásunkra alakult meg. Eljöttek és megnézték az utolsó darabunkat; nagyon tetszett nekik és szerveztek otthon ők is egy hasonlót. Persze még nincs kész darabjuk. A nagykataiak olvastak róluink az újságban. Felkellettük az érdeklődésüket, azért jöttek el megnézni, s azóta is tartjuk a kapcsolatot velük. Még a táborunkba is eljöttek. Ők egy éve léteznek. Tehát ilyen régóta működő ifjúsági csoport sincsen. Győrön tavaly megalakult egy, de végül is hosszútávon nem volt működőképes. Nagyon nehéz ezt a korosztályt megfogni, hiszen az idejük nagy részét nem itthon töltik.

- Egyébként csak ezt a korosztályt akarod megfogni?

Dné: A felnőtteket még nehezebb, de én örülnék neki, ha felnőttek, "felnőttebbek" is nagyobb számban jönnének. Ez egy nagyon-nagy teher időben is és lelkileg is. Nagyon-nagyon nagy áldozatot követel, főként mikor az előadások előtt vagyunk. Valamikor hajnalig próbálunk. Nagy a kockázat sikerül vagy nem sikerül azt megformálni és nyújtani, amit elgondolunk.

- Szükségesnek tartod-e, hogy legyen egy szervezet, amely összefogja az amatőr színjátszást? Legyen valami érdek képviselő, szakmai tapasztalatcsere, segítségnyújtási lehetőség. Van-e szükség erre, vagy éppen elég, hogy egy műv. ház keretei között, a többiekől függetlenül működtek?

Dné: Ez érdekes, mert ez eddig nem is jutott eszünkbe, mármint, hogy nekünk kapcsolatra lenne szükségünk. Egy darabig el voltunk foglalva magunkkal. De egy idő után az ember úgy érzi, hogy igenis egy kicsit támogatni kell a látószögét. Szükség lehet szakmai összejövetelekre. Ez idáig bennünket nem érdekelt annyira, mert nem tudtuk, hogy ennek milyen hatásai lehetnek. De most már érezzük ennek szükségességét. Jó volt elmenni a nagykataiak előadására és megbeszélni a tapasztalatokat. A jövőben is jó, ha ezek a kapcsolatok megmaradnak. Ugyanakkor itt volt Urai György rendező, aki már tényleg szervezeti formában próbálna összehozni ezeket csapatokat. Ő felvetette azt a kérdést, hogy esetleg Tura lehetne egy ilyen központ.

- Ebben Te partner lennél?

Dné: Én akkor nem adtam neki határozott választ.

- Mit tudott igérni?

Dné: Egyelőre még csak ott tart, hogy feltérképezi ezeket a csapatokat országos szinten. Nagy fába vágta a fejszéjét. Valószínű, hogy ez időigényes folyamat lesz.

- Arra nem tért ki, hogy ennek a szervezetnek milyen pénzalapja lenne?

Dné: Pontosan a pénz miatt szeretné a szervezeti formát létrehozni. Úgy nagyobb esély van támogatást szerezni.

- A szakmai kihíváson, a lelki terhen túl milyen nehézségekkel kell még megküzdenetek? Vannak pl. anyagi természetű gondjaitok? Érttem ezalatt elsősorban a jelmez-, díszlet-, kellék-beszerezést.

Dné: Valóban sok az akadály, bár nem ilyen természetűek, mert hála a művelődési háznak az alapvető dolgok megvannak. Idén már úgy gondoltam, hogy nincs erőm újabb darabba belefogni. Pontosan azért, mert nehéz összefogni a bandát. "Elmegyek." "Nem megyek el." "Visszajövök." "Most nem érek rá." Stb. Itt nem tudsz mivel fogni. Egy profinál megfoghatod a fizetésével. Egy amatőrnek viszont mit mondasz? Ha azt mondja, nem ér rá, el kell fogadnod, tudomásul kell vened. Úgy viszont munka nincsen, ha nincs próba. Az, aki nem jár rendszeresen próbára, az előbb-utóbb kipotyan.

Elsősorban ezeket a hiányosságokat említhetem. Várunk a komédiások közé ifjakat, s akár nem ifjakat is. Tehát mindazokat, akik érdeklődnek a színjátszás iránt, vagy szeretnék azt kicsit belülről látni. Jöhet bárki péntekenként 18 órától. Az a jó, ha azért van ott valaki, mert elkötelezett az ügy iránt. Előfordult, hogy elhaltak a csoporton belül barátságok, kapcsolatok, és ez nem szabadott volna, hogy befolyásoló tényező legyen. Bár ebben a korban ez is nagyon fontos.

A színjátszás segít a felnőttezési folyamatban, a személyiségformálásban. Sokan fiataloknál még sincsenek tisztában saját értékeikkel - gyakorlata még később sem -, félénkek, gátlásosak. Ebben a csapatban a legfontosabb a lazaság. Sokan mondták, hogy itt találták meg magukat, azóta jobban tudnak beszélni, könnyebben teremtenek kapcsolatot. A leglényegesebb önmagamat megismerni és vállalni. Ettől kezdve vagyok más ember.

- Anélkül, hogy szándékomban állna bárkinek a teljesítményét kiemelni, bárkit favorizálni a csoportból nem szeretném említés nélkül hagyni lányodat, Melindát, akít a Ki mit tud-on nyújtott szereplései alapján Urai György rendező felvett színtanodájába. Hogy döntött? Ott is, vagy csak ott kapcsolódik be a már kevésbé amatőr színjátszásba.

Dné: Egyelőre még nem jár, pedig kapott ajánlatot máshonnan is, stúdiókból, vidéki színházaktól. Most még azonban nem mer belefogni, hiszen teljes erővel dolgozik, mint egyetemista. Nem mondott azonban teljesen le róla. A Turai Komédiásoknak viszont továbbra is tagja.

Én kiemelnék másokat is, akikre nagy hatással van a színjátszás, ez a fajta csapatmunka - akikre büszkék vagyunk: Kettlen (Benke Zsuzsanna és Szilágyi Katalin) drámatagozatos középiskolába járnak és távolabbi terveikben is központi helyen van a színjátszás. De, hogy még mi lesz belőle, nem tudjuk, mert ez egy olyan terület, ahol erőteljes a kiválasztódás.

- Ebben az évben volt először kettős szereposztás. Ezzel kapcsolatban mik a tapasztalataid, milyen előnyeit és hátrányait látod? Egyáltalán miért érezted ennek szükségét?

Dné: Végül is létszámban elég sokan voltunk a szereposztáshoz, így arra gondoltam, mért ne próbálkozhattunk meg azok is főszerepekkel, akik eddig nem nagyon kaptak. Ez azonban kockázat volt nemcsak a gyerekek részéről, hanem az én részemről, a rendezőről is. A létszámon túl tehát azért alakult így ki, hogy mindenki kipróbálhassa önmagát.

- Éreztél a gyerekeken olyanfajta feszültséget, hogy inkább vállalja a több munkát, a nagyobb energia-befektetést egy főszerep érdekében.

Dné: A szereposztás körül mindig feszültségek vannak. Sokszor elképzelem egy tag, hogy ő melyik szerepet szeretné eljátszani, de amikor megkapja a szerepet, rájön, hogy arra nem alkalmas. Volt arra is példa, hogy már a második mondat után rájött az illető, hogy nem tudja eljátszani. Előbb-utóbb tehát mindenki maga ismeri fel az adott szerepre való alkalmasságát ill. alkalmatlanságát. Az biztos hogy most már a csoportban nagyon sok olyan gyerek van, aki el tud játszani egy-egy főszerepet. De még a főszerepen belül ott a leglényegesebb dolog: a karakter, ami őka lehet annak, hogy nem minden esetben működhet a demokratikus szereposztás. Természetesen ezt könnyíti meg az önismeret. Pl. Chaplin szerepét ebben a darabban mindkét szereposztásban Pászti Zoli játszotta, mert a fiúk között nem találtam másikat, a karakternek megfelelő pozitív hóstípust. Ezért, ha valaki már játszott főszerepet, nem jelenti azt, hogy a következőben automatikusan

más játssza. Ha egy embernek nagyon ellentétesek a külső tulajdonságai és a belső adottságai, akkor nem fogja tudni eljátszani az adott szerepet. Az önismeret ahhoz is hozzásegít, hogy a darabba beilleszthető karaktereket találjanak ki a tagok. Most is voltak olyan mellékszereplők, amelyeket a gyerekek adtak hozzá - az eredetiben nem volt benne - és emelt a darabon. (Pl. a három bolond katona)

- Egyébként kimondatlanul létezett gyengébb vagy erősebb szereposztás?

Dné: Nem. Arra nagyon vigyáztam, hogy ne legyen úgymond "jobb" vagy "rosszabb" szereposztás. Akik látták mindkét szereposztást, azok felől eléggé vegyes volt a visszhang. Sokan azt mondták, hogy X. Y. miatt megnéztem az egyiket és Y. Z. miatt pedig megnéztem a másikat.

- Ennek ellenére nem alakult ki rivalizálás?

Dné: Természetesen kialakult, de csak egészséges mértékben. Ammira, hogy az nem volt bántó, inkább hűzőerőt jelentett.

- Vagyis úgy érted, hogy mindenki fel tudta használni a másik játékából azt, amit úgy érezt, hogy ő jól csinál?

Dné: Igen. Segítették egymást az azonos szerepűek.

- Gyakorlatilag ez azt jelenti, hogy bevált módszernek tekinted, tehát, ha a létszám engedi, máskor is alkalmazod a kettős szereposztást?

Dné: Így van.

Essen szó a külső segítségéről is! Különös tekintettel a darab kulcsfontosságú "háttéremberére", Lukács Gáborra, aki tudom, hogy a darabok díszletezéséhez az ötleteket adta, s számomat közülük kivitelezett is, bizonyítva ezermesterségét.

Dné: Olyan szerencsém volt, hogy három tehetséges ember csapódott hozzánk. Tóth Csaba, aki a zenei anyagot készítette (már tavaly is). Németh Mariann, aki a koreográfus volt (bálettot oktat a műv. házban) és a már általa is említett Lukács Gábor. Mindhármuknak csak köszönettel tartozom. Gábor vélellenül kapcsolódott a csapathoz. Tavaly elfjött (ő Gödöllőn lakik, de turai születésű) és megnézte a Herzet, azután felajánlotta a segítségét a jövőre nézve, mivel ő a Vígyszínházban dolgozott hat évig. Amikor a Kölyöknél eljutottunk a díszletelési munkákhoz, és sok jelenetváltásra volt szükség, akkor eszembe jutott Gábor. Igére-téhez híven jött és azóta is hűséges hozzánk, rengeteg időt fordít a csapatra. A teljes háttér és díszletezés az ő érdeme. Egészében átvette ezt a munkaterületet, ami számomra egy csodálatos dolog.

De a külső segítségéhez sorolnám a Tsz segítségnyújtóit is. Tőlük almát kapunk a táborunkba, a Söpy Sütitől és Rózsától pedig kenyeret. A tavalyi vállalkozóknak rendezett előadásunk bevételéből tudunk vásárolni egy füstgépet. Még Karácsony előtt szintén rendezünk egy hasonlót. Legtöbb köszönet a szülőknek jár a rengeteg társadalmi munkáért, a sok-sok türelemért, biztatásért.

- A színjátszásnál elmaradhatatlan a közönség, hiszen az ad értelmet a rengeteg befektetett munkának, időnek, ha minél többen megnézik. A turai közönséget milyennek érezted? Látsz-e valamilyen érési folyamatot, igények kiszélesedését azáltal, hogy egyre többen megtudhatják, hogy vagytok, működötök?

Dné: Valóban elég sokan érdeklődnek. Hat előadás volt Turán. Persze nem mondom, hogy mindegyik teltházas. (Volt két "külföldi" utunk is: Hatvanban és Hévízgyörkön). A turai közönség nagyon jó közönség. Biztos azért is, mert szinte mindenki ismeri a szereplőket és ez nagyon nagy erő. Eleve pozitívan fogadják a érdeklődők az ismerősöket. A közönségünk nagy részét ismerőseink alkotják. A nagyobb kihívás e tekintetben az, ha idegen helyre megy az ember. Egyébként nem a közönség száma a fontos. Ha két embernek tudunk adni valamit, az is nagyszerű.

- Mi az előzménye a "külföldi" utaknak? "Ajánlom magamat" jelszóval történik vagy felkérésre?

Dné: Az előbbi a rosszabb, mert ott kisebb az érdeklődés. Ahová hívnak, ott általában nagy a közönség, mint pl. legutóbb Györkön.

- Továbbra is előszeretettel vállaltok "külföldi" szereplést?

Dné: Igen, hiszen miért ne mondhatnánk el másoknak is azt a mondanivalót, amiért dolgoztunk. Másrészt pedig annyira nehéz budapesti színházakba eljutni a megemelt jegyárak és az utiköltség miatt. Biztos, hogy van egy olyan réteg, aminek van erre igénye. Igaz, hogy nem ugyanazt kapja, de valami hasonlót kap.

- Ha máshová elmentek mennyiben képviseltek az amatőr színjátszást ill. mennyiben a települést magát?

Dné: Én azt gondolom, elsősorban a települést, Turát képviseljük. Mindenhol úgy fogadnak: "Megjöttek a turaiak!" És persze emellett az amatőr színjátszást is, hiszen, látod, ilyen hatással vagyunk emberekre, hogy megalakítanak egy színjátszócsoporthat.

- Tagja vagy a Millecentenáriumi Emlékbizottságnak, így egyfajta elkötelezettséget vállalál a történelmi múlt megünneplése és felidézése mellett. A Kölyök c. darab

nem épp millecentenáriumi téma, azonban számos más módon erőteljesen bekapcsolódtatok a Komédiásokkal az 1996-os ünnepségsorozatba. Gondolok itt a Történelmi Farsangra vagy a Színjátszó-találkozóra. Mondanál néhány szót ezekről?

Dné: Az ötletek, melyek nem tőlem, hanem tőled, a művelődési háztól származnak, megtetszettek nekem. Ezért szívesen működtem együtt annak ellenére is, hogy sok energiánkat elvette a színdarab készítésétől. (De a végső eredmények bizonyítják, hogy mégsem ment kárára.) Mindezek mellett - én úgy érzem -, hogy a Chaplines darabban is kapcsolódtunk valahol a rendezvényekhez. Azt gondolom, hogy az emberek sokféleképpen ünnepelhetnek. Egy jó színdarab is egyfajta ünnepség, ünnepelés.

A millecentenáriumhoz szorosabban kapcsolódó rendezvényeink is nagyon jól sikerültek. A Színjátszó-találkozóra sokkal népesebb közönség jött el, mint amire számítottunk. Végre meg tudtuk mozgatni azt a réteget a faluban, amely eddig nem nagyon jött el a színdarabjainkra. Ott most megjelentek.

- Valamilyen véleményt nyilvánítottak? Volt szakmai tapasztalatcsere vagy csak nosztalgizálás?

Dné: Volt nosztalgizálás is, voltak gratulációk, kritikák. Tényleg egy szakmai összejövetel volt. Ha ennek lenne folytatása, örvendetes volna. A mi részünkről nincsen semmi akadály.

- Ha ez folytatat lenne, segíthetne abban, hogy megszülessen a turai színjátszás története, melynek most ti vagytok a folytatói. A tagjaitok között van olyan, akinek a szülei, nagyszülei korábban színjátszók voltak?

Dné: Gólya Ági nagymamája, vagy Békésiék szülei. Hirtelen nem is tudok többet.

- Ez érdekes, pedig azt gondolná az ember, hogy sikerült a szülőknél átültetni ennek a szeretetét. Hiszen a legnagyobb érzelmi hatást azok tudják gyakorolni, akik maguk is részesei voltak a színjátszás minden élvezetének, vidámságának, szomorúságának.

Dné: Igen, ezt valóban jó volna utóvalóul adni.

- Az utóbbi két évben modern darabot választottatok. Ez tendencia marad, tehát az úgynevezett klasszikus művek kiesnek a repertoárotokból? Vagy súlyos pénzeket felemészítő jelmezigenyről van szó? Vagy mert éppen úgy gondoltod, hogy ez szól leginkább komédiásaid nyelvére? Ennek a kornak így tudsz legtöbbet adni?

Dné: Klasszikus darabot feldolgozni időigényesebb, s idő nem túl sok áll rendelkezésünkre heti egy próbával. Meg, talán, a mostani emberhez könnyebb úgy szólni, olyan darabban, ami nem túl messzire nyúlik vissza időben. Legutóbbi darabunk időszerűségét az adta, hogy a szegénységről szól. És most annyira sok olyan ember van, aki szintén nagyon szegény. Vagyis ismét visszajutunk oda, hogy nem is Chaplin volt a lényeg, hanem amit képvisel, az volt a mű igazi mondanivalója. A család kiemelt szerepét hangsúlyozom, a szegénységben megtalálható boldogságot. Ez a mű a filmtörténetbe a szegénység és a nyomorúság elleni tiltakozásként került be. Chaplin is onnan jött, de mindig meleg szívvel gondolt vissza arra a világra. Úgy érzem, a darab egyértelművé volt téve, de természetesen így is sokféleképpen értelmezhető.

- Vagyis mégiscsak kapcsolódtatok a történelemhez, hiszen a "történelmi jelent" mutattátok meg.

Dné: Ami remélem, a jövőnkkel nem azonos!

Seres Tünde

"Nyúzd a két kezedet! Kell egy kis szeretet és a szíved szabad lesz, mint a madár!"

A múzsa esőkjá

ÁLOMKIRÁLY

Szunnyad már a test, a lélek,
A fáradt éjjel megremeg,
A déli Földön már tovalépett,
A hatalmas, sötét fergeteg.

Halk suttogást ont a kert,
Néhány puha levél összeér,
Gyenge szellő levegőt kerget,
S a fekete homály beszél.

A Hold sarlója világít,
Égi csillagok között,
S Álomkirály surran kint,
A magas erdő fölött.

Csillógó álmod szór szét,
Minden alvó emberre,
Hogy nyugodt világuk szép,
És boldog legyen egyszerre.

Ő kegyelme, ha eljő a hajnal,
Virágkoszorút bont azonnal,
S a temérdek fénylő álom,
Tovaszáll a reggeli tájon.

(Pásztor Szilvia)

ELÉG

És én mégis azt mondom: elég!
Elég a rettenthetetlen,
Se érzést, se testet nem kímélő,
Zordon kapuként tárulkozó háborúból!
Nagy antikrisztusok, akik gyávák,
Vakmerő harc nélkül, győzni akarnak.
Nem számít nekik a nép.
Az a jó nép, mely értük küzd életre-halálra.
Becsapnak benneteket,
Mert ti csak ösztöneitekre hallgattok!
Nincs szabad akaratotok.
A vezetők uralma a leghatalmasabb?
Várjatok! Ne öljetek hasztalan!
Inkább a gyávákat dicsőítitek,
Mint önmagatokat?
Elmondom, minden ember a maga ura.
Ne higgyétek, hogy más megoldja bajotok.
Csak ti tehtetek érte többet,
Mert az ember szabadnak született.
(Pásztor Szilvia)

Kedves Olvasók!

Várjuk költő és írópalánták ill. érett alkotók műveit bármilyen irodalmi műfajban (vers, novella, folytatásos kisregény, stb.)! A Szerk.

SEJ LAGZI, LAGZI, LAGZI, LAGZI, LAKODALOM ...

*Dicsérjük a Jézus édes magoáltónkat!
Küldjön e hajlékba békét és nyugalmat!
Szerencsés jó napot adjon az ég ura,
ki bennünköt száját képére alkotta.
Mi bölezen intézzük a világ folyását,
mennyei trónjáról hinti ránk áldását.
E békés hajlékba örömhírrrel gyűltem,
hogy hivatásomat egészen betöltem.
Mint követ léptem át a házuk küszöbét,
hogy átadhassam .....ölegényünk kérését,
aki kezes mátkájának .....t oálasztotta,
és vele házasságot kötne az Isten házába.
Exért a ház urát és kedves családját tisztelettel oelem fölkeretyi,
hogy esküőjükön legyenek mindannyian jelen.
Esküő után pegyig szerény hajlékjukba,
rokonyi oidám népes társaságba,
egy pár pohár borra, ebéd-oaciorára,
reggelig tartó jó nagy mulatságra
hívatja általam ölegényünk atyja,
a kedves családot szeretettel oárja.
E szó mondásom: Dicsértessék a Jézus Krisztus!*

SZILÁGYI GÁBORNÉ, a turai Falumúzeum vezetője a Millecentenáriumi évben, a hagyományok előtt tisztelegve készítette el a turai lakodalmos szokások színvonalát változtatást, mely júniusban kétszer is bemutatásra került a táncsoport által. A munka előzményeiről, s a színpadon sokszor meg nem jeleníthető részletekről is megkérdeztük Mancit nénit

- Honnan jött a gondolat, hogy a turai lakodalmast jó volna színpadra vinni? Mióta érlelődik? Milyen forrásokból tetszett az anyagot összegyűjteni?

- Elsőként is avval kezdeném, hogy nagyon szeretem a falumot, a hagyományait, a viseletet. Ebből a szeretetből fakadóan gondoltam, hogy a hagyományokat meg kéne őrizni, le kéne jegyezni az utókor számára. Hát, ugye nagyon szépek vótak a régi lagzik, azt kimondani

sem lehet. Aztán mindig sajnáltam, hogy annyira ki van mán most forgatva, ki van cserélődve. Hiába van a nagy dinom-dánom, de a szép szokások, azok mindég elmaradtak mán. Még a vőfénybeszédekben is nem azok a szép, régi, hagyományos dógok hangzónak el. Aztán az én uram rokonságában vót vőfény kettő is: Kállai Karcsi bátya, aki nagyon tudta a verseket mondani, meg úgy mondom, hogy Csörgi Petyi - Fázik Petyi, úgy hitták Turán - mer, hogy mindenkinek van egy ragadványneve. Ezek nagyon-nagyon főkaptott vőfények vótak, mer nagyon tudták a verseket mondani. Aztán, hát, azoktól is hallottam, meg gyűjtöttem, de sajnos írásos anyagot nem hagytak. Ugy gondoltam magamban, hogy ezeket mégiscsak meg köllene örökíteni. Milyen jó vóna, ha az utókorunk megmaradna ez a szép szokás. Hátha más nem, papíron.

Az ebédhöz, azt a vicces verset, hogy mi kell az új asszonynak csak Karcsi bátya tudta egyedül Turán. Elmentem hozzájuk, megkerestem a családot, az élő tagokat. Még akkó a felesége élt. - Piros ágyi! - mondom. - Nincs Karcsi bátyának ilyen írásos valamije? - Jaj! Fiam, semmi nincs. - asszonya. - Osztt nem is tuggy belőle mondani? - Nem.

Hát neköm néhány dolog eszömbe vót. Á - mondom magamba - nem lehetek én olyan hülye, hogy azt én nem tudom összegondolni, meg összeírni. Majd gondolkodok jobban. Egy télen leüttem a múzeumba. Aztán nekifogtam írni. A régiekből csak eszembe jutott. Lehet, hogy nem olyan sorrendbe van leírva, mint annak idején ő mondta, de ezeket mondta ő is. Na nekifogtam leírni. Minő jó lesz, ha megmarad írásos anyagba. De még plusz azé elmentem máshová is. Vót ugye vőfény Turán: Tóth Zs. Péter (Töke Petyi bátya), vót Fekete Misa bátya, vót Fázik Péter, vót Kállai Kacsó, akkó vót Szabó Jani.

- Őket mind személyesen tetszett ismerni?

- Mind ismertem. Valamikor, ugye, nem szombaton vót a lagzi, hanem hétfőn. Szombaton sose vót lagzi. Mert, ugye, valamikor a szombatot félig mán ünnepnapnak tartották. Délután mán nem dógoztak, még a határokból is hazagyűttek. Akkó úgy gondolták, hogy van előkészület a lagzira a szombat meg a vasárnap. Hétfőn vót a lagzi. Sütötték a kalácsot, ugye, mer, ha mentek a lagziba, a násznagy négy kalácsot vitt. Az vót a keresztapa, a felesége meg a keresztanya. A násznagnak kötelessége vót vinni négy kerek kalácsot szalvétára - ma úgy mondjuk konyharuhára - összefűzték, osztt azt vitte a komámuram. A nyoszolyóasszony vót a keresztanya, az vitte a két tál süteményt ajándékoskendőbe. Azok korábban elmentek mindég a lagziba, mer ugye, mentek cseréljni. A jegycsizmacsere, meg a jegyingsere megvót a két házná, ha két házná vót a lagzi. Olyan is vót, hogy egy házná vót, ha szegényebb vót a menyasszony vagy a vőlegény. Osztt a másik helyen boldogabb család vót, birtak, akkó közösen egy pár vendéget híttak csak.

- A "boldogabb"-at itt mire kell érteni?

- Hát gazdagabbak. Valamikó úgy mondták, hogy boldogabbak, mer gazdagabbak.

- Mancit néninek népviseletes, szokásokat őrző lakodalma vót?

- Népviseletes vót, de mán a miénken nem vót jegycsizmacsere, jegyingsere. De vót jegycsizmám azé. mer minden menyasszonynak a vőlegény csinátott csizmát. Még jegyínget is vettünk. Valamikó még az ágyat is lagzi napján vitték. Nekünk még nem kilenc váncosos vót, mint édesanyáméknak, meg még az idősebb nagynénémnek, meg még az idősebb nagynénémnek is kilenc váncosos vót, de mán négy angolpárnája vót ('40-ben).

- Melyik az angolpárna?

- Amelyiknek körül a szélén csipke van. Régen a hosszúpárna, a takácsszövött vót a fejalávaló, majd később a lányok angolpárnát kaptak a fej alá. A himzett párna, a kivető váncos csak dísznek vót az ágyon. De arra is vót hétköznapi húzat is, meg ünnepre csipkés. A nagy ünnepekre húzták fel. Vanamikó megadták a módját ezeknek, nem lehetett ám úgy mint most összekeverni az ünnepet a hétköznapival. Mindennek megvót a ruhákban is a módja, hogy melyiket lehetett fővenni az ünnepre, melyiket a lagziba, a templomba, a litániákra, az ünnepi misékre.

- A lagzik ideje mikor volt?

- A lagzik ideje régen úgy volt, hogy Farsangon csak azok, akiknek nagyon meg kellett csinálni, valami hiba történt, de különben októberban meg májusban voltak az esküvők. De legtöbb az októberban volt, azér mer valamikó nem úgy volt a lagzi, hogy sör, bor, pálinka. Kutyá fűle! Csak bor. Pálinka csak amyi volt, hogy amikó elment a koma meg a komasszony, a komát megkínáták pálinkával, meg éjszaka a kontypálinka, amikó a menyecsketáncot eljárák, oszt akkó kinágtják. Úgy hogy két liter pálinka az egész lagziba elég volt. Bor volt, és azé tették októberra, ugye ahun mán előbb volt a lagzi, siettek leszedni a szőlőt, hogy legyen új bor a lagzira, mer hát nem tudtak venni. Hát azé volt októberba a több lagzi.

- És akkor hétköznap?

- Hétfőn volt, de mikó én mán férjhezmentem, miek meg kedden volt. Mer hétfőn olyan nagyon sok pár volt az esküvőn, hogy mán nem vállalta a pap. Mink is hárman esküdtünk akkó, három pár azon a keddi napon, '48-ban.

- És akkor milyen zenekarok muzsikáltak?

- Régen csak cigányzene volt, meg magyarbanda. Volt aki magyarbandát, rezesbandát fogadott. Valamikó csak csárdás volt meg "vansztep". Ezt járták a régiek, meg egyest, meg kettést, meg kukóst. Nem volt, hogy majd keringő, meg fox. Ezt mán csak a mi időnkbe játszották, mikó tánciskolák lettek. Mán olyan '38-ban kezdődtek a tánciskolák. A régi öregek ilyeneket nem tudtak.

- Mi volt Mancsi néni lagzijában a régi szokások közül?

- Előttevaló napon volt az ágyvivés, ill. vasárnap volt nekünk. Vasárnap vitték stráfkocsin a szekrényeket, mer ugye mink mán szekrényeket kaptunk, annak a tetefire volt rápakolva a dunna meg a párnák föl húzva szép csipkés huzatval. De még azé én nekem a lagzimba szublót is hoztak. Abba volt bepakolva a sütemény, meg egyik fölő kisfiókba volt a hús, ugye mer akkor még sült, meg főtt húst is, tyúkot mit vittek. Valamikó akkó nap az esküvő napján vitték ezeket. Főpakolva az ágyat lócsőskocsin, oszt akkó le volt kötve ilyen fehér szatytingval. Hátra a kocsi a farába volt téve kapcsolósülés, azon ült a két nyoszolyó, azok fogták. (Mer hát két nyoszolyó volt mindig a menyasszonynak a keresztanyja, meg valaki a rokonágból legközelebbi hozzátartozó, valami fiatalasszony. Általában összebeszéltek, hogy egyformában lesznek. Lila selyem bujkában meg kék posztó szoknyában. Vagy fehér bujkában meg zöld posztóban. Hát azé még is egy kicsit egyformák legyenek.) Volt az ágyvivő rúd, egyenes volt, rá volt kötve a kazsmirkendő, az ágyvivőzászló úgy mondták, meg delinkendő. Mikor mentek a lányé, a delinkendő még nem volt felkötve, csak a kazsmirkendő, de mikó már hozták az ágyat, akkor mán a delinkendő is rá volt kötve, mer akkor kütték. A ló fülire is kendők voltak kötve. Az astoron meg zsebkendő.) Mikor hazaértek az esküvőre, oszt akkor megebédőtek, meg megvót a tánc, oszt akkor mentek az ágyé.

- És akkor milyen sütemények voltak? Biztos nem a mostanihoz hasonló?

- Ááá! Rétes volt, meg úgy mondták régen a buktát, hogy mákos patkó, lekváros pite, nem úgy mondták, hogy bukta. Na mán később pozsonyi kifli. Fánk, pampuskának mondták ugye. Ezek voltak.

- Hát pogácsaféle?

- Azt is volt, mikó süttek tepertős pogácsát vagy krumplispogácsát vagy olyan jó zsíros, zsírral gyúrt pogácsát. De nem pogácsának mondták, hanem bodakot. Régen ilyen nevei voltak ezeknek a dógoknak. A lagzis étel meg ugye általában tehenet vágtak vagy borjút, vagy üszőt. Azt kétfelé tették. A lagzis ház volt a völégényes ház, a másik meg a "kiadós", mer onnan kiadták a menyasszonyt. A "kiadóba" is adtak belőle. Főtt marhahús volt, leves volt, meg kis sültet is csináltak fokhagymásat, ahho meg kalács volt, amit násznagy vitt. Meg süttek meg azon kívül vagy tizenkét kalácsot kemencében, a kerekkalácsot. Oszk akkor minden asztalra oda volt téve egy fél kalács. Azt ették a sült húsba, kalácsot ettek, nem kenyeret, ugye. Meg hát céklarépa volt, azt főztek leginkább. Nem is céklát, hanem úgy csinálták, hogy megfőzték a marharepát, megízestették, megpirosították céklával. De nagyon jó volt azé az is. Hát meg ugye a bor, meg szódavíz.

- Az étkezések ugyanígy megvoltak, kezdve a vendégvárással egészen az éjjeli étkezésig?

- Hát igen. Akkor is úgy volt, hogy tíz órakor, meg tizenegy órakor volt az esküvő. Akkor még jobban úgy volt, nem volt, hogy két órakor. Azt mondták, hogy akkor nem is tudnak mulatni. A nyoszolyó meg a násznagy egy óra hosszával vagy kettővel is előbb elmentek, azokat, ha mán tíz órakor volt az esküvő, akkor mán nyolc órára várták. Csinálták a tejeskávét nekik reggel, avval kínáták meg őket, mikó odamentek nem pálinkával. Jó tejeskávét volt jó kalácsval. Meg akkor ugye külön csináltak egy kis csirkepörköltet a násznagnak meg a nyoszolyónak. Azokat megreggeliztették, a többieknek - meg ahogy mondtam - marhát vágtak. A marha "pampulyájából", a szájából, meg vettek hozzá disznókörmököt, meg miket. A hentesnél lehetett kapni, oszt akkó abból kocsonnyát főztek. A másik vendégeket kocsonnyával kínáták meg. Nem volt tálalás csak ebédkor. Éjjel meg ugye mikor mentek a lányé után a legényesházhoz - végig dalóva mentek -, azok is vittek sült tyúkot vagy főttet. Meg a keresztanya, a nyoszolyó elvitte a legszebb tál süteményt A katuláshányok is vitték a süteményt ajándékoskendőbe. Nem mindenki vitt süteményt, csak ők meg a nyoszolyók.

- A lagziba sem kellett mindenkinek süteményt vinni?

- De oda kellett.

- Torta volt?

- Nem volt torta, olyan nem létezett. Ahova mentek vendégségbe, azok meg kocsonnyával várták őket. Aztán mulattak éjfélig. Meg süteményvel megkínágták a közeli hozzátartozókat.

- Milyen ajándékokat adtak? A pénz szokásban volt?

- Csak a menyasszonytáncba. Volt amikor összebeszéltek, hogy jaj nincs neki nagy selymekendője.

- Általában ruhaféléket kapott a menyasszony?

- Igen azelőtt azt kapott jobban. Vagy egy szép delinkendőt, vagy egy szép posztószoknyát, vagy egy ködmönt csináltattak. A menyasszonynak is vinni kellett ajándékot a völégény szüleinek meg testvéreinek is. Ha kisgyerek volt, vitt neki babát, ha kislány volt. Ha kisfiú volt, valami kis játékok. A testvéreinek meg zsebkendőket varrt. Az asszonyoknak meg vett egy fejevalókendőt vagy bujkának valót. Ki mit akart, ezt maga döntötte el, hogy mit visz a völégénye s házhoz. Az örömanyanak meg az örömapának is tiszta fehérre varrott zsebkendő adtak. A násznagnak mindig késsel varrottat adtak. A menyasszony- meg a völégényzsebkendő is késsel himzett volt. Ez egész a '900-as évek elejéig így volt szokásban.

- Egyébként mennyire lehetnek régiek ezek a lakodalmas szokások?

- Hát ezek mán így voltak a '800-as évektől, mer idesanyámék ugye beszélték (ő '897-ben született), meg az ő idesanyja is mondta.

- De viseletben nem így lehetett?

- Hát viseletben nem így volt. De a fehér bujka az mindég divat volt a lagziba. Mán a posztószoknyák divatba voltak a '800-as évek végén. (folyt. köv.) S. T.

Fotó: Seres Csilla

ÁLLATRÓL EMBERRE TERJEDŐ BETEGSÉGEK ELLENI VÉDEKEZÉS

Veszétség

A veszétség heveny lefolyású vírusos betegség, amely főként emlősökben, beleértve az embert is, okoz rendszerint végzetes kimenetelű agy- és gerincvelő-gyulladást. A veszétség vírusát a beteg állt különösen a nyálával üríti, és elsősorban húsevők (róka, kutya, macska) marása útján terjed.

Hazánkban a fertőzés forrása és fő terjesztője a vörös róka. A veszétség róka megszeli, elveszti az embertől való ösztönös félelemérzetét. Elhagyja a búvóhelyét, erős kóborlási kényszer alakul ki benne. Nappal is bemerészkedik emberi településekre, engedi, hogy emberek megfogják és gyerekek játszanak vele. Váratlan sokkhatásra (erős fény, nagy hangjelenség) azonban ez az állapot egy pillanat alatt dühöngésbe csaphat át. A beteg róka nyálával üríti a vírust, így harapás révén fertőzheti az útjába kerülő kutyát, macskát ill. egyéb háziállatot (szarvasmarha, ló, juh, sertés).

A veszétség tünetei kutyán: emészthetetlen tárgyak (kő, kavics, fadarab) lenyelése, cél nélküli kóborlás - közben az útjukba kerülő élőlényeket megharapják -, rekedt hangon való ugatás. A végső stádiuma az állkapocs benuványa, nyálzás, réveteg tekintet, kancsalság és a víz kerülése a jellemző.

Macsákban rendszerint dühöngő veszétség alakul ki miközben főként kutyákat és az embert (akár a saját gazdáját) is megtámadják és ráugorva, gyakran veszélyes fejközeli sebeket ejtenek.

A veszétség elleni védekezés minden állatfajnál a vakcinázáson alapul. A rókák vakcinázását csalétekbe kevert, szájon keresztül felvehető vakcinával végzik. A vakcinát repülőgépről szórják le egyenletesen terítve. Jelenleg még csak a Dunántúl területére terjed ki az eljárás. A kutyák védőoltását jogszabály írja elő. A tavaszi oltási időszakban minden kutya oltása kötelező. Az oltási szezon után sorbanövő kutyák oltása három hónapos kor után szintén kötelező.

A kutyák rendszere oltása miatt az utóbbi években a rókák mellett a macskák jelentik veszétség szempontjából a legfőbb veszélyt az emberre.

Az elmúlt évben is előfordult macskamarástól származó emberi veszétségi eset, ami sajnos végzetessé vált (Borsod megye). A macskák részére évente egyszeri védőoltással biztos védétség biztosítható, ezért javasolható - bár jogszabály nem teszi kötelezővé -, hogy minden három hónaposnál idősebb macska részeseüljön veszétség elleni védőoltásban.

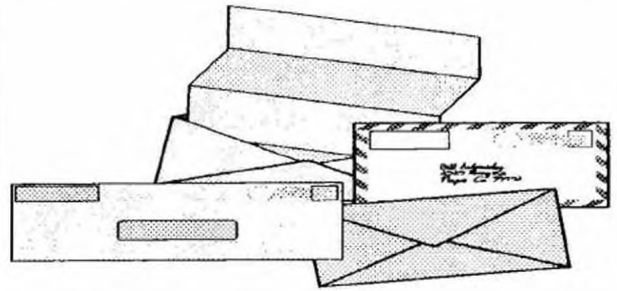
T u r a, 1996. szeptember 30.

dr. Dobos László
állatorvos

ÁLLATORVOSI MOBILTELEFON DR. DOBOS LÁSZLÓ

Értesítem a lakosságot, hogy
mobiltelefonszámom a következő:
06-20-253-824.

A fenti szám hangpostával is rendelkezik,
így üzenetrögzítésre is képes.

Tisztelt Szerkesztő/ség?!/

Ejnye! Elnézést kérek, de csak ez a szó jutott eszembe akkor, amikor végre sikerült megvásárolnom a Turai Hírlap ezévi második számát. Ez augusztus 12-én történt. A címladról hamarosan megtudtam, hogy ez a szám az 1996. évi április, május és június hónap elmaradt számait próbálja pótolni. /Megjegyzem nem rossz ez a római számokkal való hónapjelzés, mégsem olyan feltűnő, mintha nevükön neveznék meg az elmaradt hónapokat!/
Ejnye! Ismételen csak ez a megjegyzésem akkor, amikor csak úgy kutyafuttában végiglapoztam a Hírlapot, de sehol nem találtam azt a néhány sort, amely tájékoztatta volna a jámbor olvasót arról, hogy vajjon miért is késett ennyi hónapot az újság. Véleményem szerint ez így szokás! Ebből tudja meg az ember, hogy anyagi, vagy egyéb okai vannak a már mesébe illő, sőt nevetségessé váló késedelemnek. Lehet, hogy nem működik a szerkesztő berendezés, beteg a főszerkesztő, sokat késik a nyomda, de még számtalan más oka is lehet a késésnek. Ha tudnánk, talán a segítség sem maradna el az olvasók részéről.

Amikor aztán figyelmesebben elolvastam a lapot a képviselő-testület üléséről szóló beszámoló egyikében megtaláltam az igazi okot. A lap szerkesztője elpanaszolta ugyanis e fórumon, hogy egyedül nem képes más fontos megbízatása mellett a lap szerkesztését megfelelőképpen ellátni. Hogy a sokat emlegetett "kollektív bölcsesség" erre mit válaszolt, arról már nem szól a tudósítás.

Én persze egy kissé elgondolkoztam mindezek után. Bizony jó magam is szégyenlem, hogy ide jutott ez a lap, éppen a milicentenárium évében. Mert nem lehet igaz, hogy ebben a községben nem található 3-4 ember, aki szívesen segítene ebben a munkában. Ehhez még azt is hozzá kell tennem, hogy élnék itt hozzáértő emberek is. Őket miért nem szabad bevonnunk ebbe a munkába? Jömagam is immáron kb. másfélezer cikket és többszáz fényképet küldtem el különböző lapokhoz és ott meg is jelentek azok. A Turai Hírlapban is önálló rovatot kezdeményeztem /Gyökerek/ de aztán hamarosan igyekeztek lejártni, így erkölcsileg nem éreztem magamat illetékesnek az itteni munkához.

Nemrég kezdeményeztem iskolai fotószakkörömmel egy községi képes híradó "legális" megjelenését, de sajnos ettől a képviselő-testület elzárkózott. A korábban megjelent képes híradókkal kapcsolatban is negatív véleménye volt néhány képviselő úrnak. "Ki adott engedélyt erre? és Ki bízta meg a szerkesztőt? e feladattal?" - polémiáztak az egyik testületi ülésen.

Ezek után nagyon nehéz bejelentenem, hogy szívesen segíteném a lapot. Pedig úgy érzem nagyon sokat tudnék segíteni.

De hát a hivatlan vendégnek ajtó mögött a helye!

T u r a, 1996. augusztus 26.

Tisztelettel:

Takács Pál,
nyugalmozott tanár

ANYAKÖNYVI ADATOK:**Születés:**

Bata Szabolcs	(1996. 07. 12.)
Benke Sándor	(1996. 06. 19.)
Csorba Ádám	(1996. 06. 12.)
Gregus Bernadett	(1996. 06. 17.)
István Márton	(1996. 06. 23.)
Kátai Melánia Veronika	(1996. 07. 17.)
Mezei Annamária	(1996. 07. 10.)
Rácz Dániel	(1996. 06. 25.)
Sima Ádám	(1996. 06. 08.)
Tihanyi Dzszenifer	(1996. 06. 23.)

Házasságkötés:

Dudás Gábor - Pászti Ildikó
Géczi István - Pete Erika
Gyenes József - Kolcza Enikő
Metty Attila - Szabó Klára
Sárközi Attila - Jávorcsik Mária

Halálozás:

Gazsó Józsefné,	(74 éves)	Sport út 14.
sz.: Pásztor Erzsébet		
Hubert László	(46 éves)	Szt. Istv. út 42/a.
Kuti Péter	(87 éves)	Mária u. 3.
Maczkó Péter	(71 éves)	Thököly út 18.
Nagy-Tóth Mihályné,	(87 éves)	Temető út 25.
sz.: Tóth-Antal Mária		
Such Zoltán	(44 éves)	Szt. István út 37.
Tóth Andrásné,	(84 éves)	Dobó u. 1.
sz.: Pászti Anna		

ÉRTESÍTJÜK

a Tisztelt Turai Lakosságot, hogy
az **AQUA FONTIS GYÓGYSZERTÁR**
1996. NOVEMBER 1-2-3-án
leltározás miatt **ZÁRVA TART!**
Kérjük szíves megértésüket!

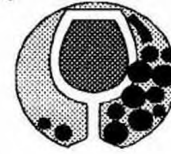
A legközelebbi nyitvatartó gyógyszertárak Aszódon
(Falujárók útja 1. és Szabadság tér 4.)
és Hatvanban vannak.

ASZÓD - Nyitvatartás: Készenléti szolg.:
H - P: 8 - 18 ó H - P: 18 - 21 ó
Sz: 8 - 12 ó Sz: 17 - 20 ó
V: ZÁRVA V: 8-12 és 17- 20 ó

HATVAN: Állandó Ügyelet!

*Adatik tudtára Tura minden lakójának,
óéjének, ifjúnak, aprajúnak, nagyjá-
nak! Megérett a szőlőfürtök nedű adó
leve, így hát eljött a szüret szép ünnepe!*

Szüreti felvonulás:

október 20. (vasárnap) 12.30 ó
(1. megálló: Tabán úti kocsmá)

Szüreti mulatság:

október 20. (vasárnap) 20.00 ó
a Galga és az Adria zenekarral.
Belépődíj: 250,-Ft

ÚJRA INDUL A BALETT!

Kicsik és nagyok egyaránt
jelentkezhetnek a műv. házban!
Mindenkit szeretettel vár
vasárnaponként: **NÉMETH Mariann**

Október 20-án a 18 órás szentmise előtt

a MÁTYÁS TEMPLOM
ÉNEK- ÉS ZENEKARÁNAK
VENDÉGSZEREPLÉSE
a turai templomban!

Hirdetési és reklámlehetőség a Turai Hírlapban:

1/ 1 oldal:	6.000 Ft
1/ 2 oldal:	3.000 Ft
1/ 4 oldal:	1.500 Ft
1/ 8 oldal:	750 Ft

Hirdetésfelvétel: Műv. Ház, PH Turai

A Turai Hírlap vásárlási helyei:

Nagyközségi Könyvtár, Posta, Piac tér (Átsné), Takarékszöv., Vasúti
hírlapárús, Eliás Zoltán (Tura, Petőfi tér 7.), Mini Presszó (Honvéd
utca), Sláger ABC (Zsámboki út), Pékség, Napsugár élelmiszerüzlet
(Régi vásártér 15.), Samu Gazda mezőgazd. boltja (Szt. István út 82.)

Turai Hírlap - közéleti lap

Kiadja a Turai Nagyk. PH • Felelős kiadó: Tóth István polg. mest.
Mégb. szerk.: Seres Tünde • 6. évfolyam 7-9. szám
Nytsz.: B/BHF/567/P/91.

Levél cím: 2194 Tura PH • Műv. Ház 2194 Tura, Bartók tér 3.
Készült: 600 pld. a RO-LA Kft. nyomdaüzemében Valkón
Felelős vezető: Rózsavölgyi Sándor